

“Ἐγὼ εἶμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. 18’ 6)

ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ † 1929

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ωνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. 5’ 63)

Ἔτος 116ον | Ἀπρίλιος 2026 | 4410

«Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα»

Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ’ ὑμῶν» (Λουκ. 22: 15). Ἐδῶ δὲν πρόκειται μόνο γιὰ τὸ Πάσχα ποῦ προηγήθηκε τῆς πρώτης Μεγάλης Παρασκευῆς. Οὔτε γιὰ τὸ Πάσχα ποῦ γιορτάζουμε κάθε χρόνο. Κάθε στιγμή μπορεῖ νὰ γίνῃ ἓνα Πάσχα. Ἐνα Πάσχα: τὸ μυστικὸ, ἐσωτερικὸ καὶ γεμᾶτο οἰκειότητα δεῖπνο μετ’ Ἰησοῦ, ὅπου ἐνούμεθα μετ’ τῆς θεῆς ζωῆς ποῦ ἐδόθηκε γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου. Ἐνωσῆ μετ’ τὸ σῶμα τὸ «κλῶμενον» καὶ τὸ αἷμα τὸ «ἐκχυθέν». Αὐτὴ ἡ εἰδικὴ ἔνωση κάνει τὸ Πάσχα νὰ ξεχωρίζῃ ἀπὸ τὴν ἔνωση μετ’ Ἰησοῦ ὑπὸ τὴν εὐρύτερη, ὑπὸ τὴν γενικὴ ἔννοια. Ὅλο τὸ μυστήριον τοῦ Πάσχα - ὁ σταυρὸς καὶ ἡ ἀνάστασις - βρίσκονται στὸ δεῖπνο τοῦ Σωτῆρος. Τὸ μυστήριον τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου δὲν περιορίζεται μόνο στὴν ὁρατὴ συμμετοχὴ στὰ εὐχαριστιακὰ δῶρα μέσα στὴ σύναξη τῶν πιστῶν. Ἐνας ἐσωτερικὸς Μυστικὸς Δείπνος, ἀόρατος, καθαρὰ πνευματικὸς, μπορεῖ νὰ ἐπιτελεῖται μέσα στὴν ψυχὴ μου κάθε ὥρα καὶ σὲ κάθε τόπο. «Ἐάν τις ... ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ’ αὐτοῦ» (Ἀποκ. 3: 20). Ὁ ἀόρατος Μυστικὸς Δείπνος δὲν εἶναι λιγώτερο πραγματικὸς ἀπὸ τὸν ὁρατό. Εἶναι ὅμως ἄλλης τάξεως. Καὶ πρέπει αὐτὴν τὴν διαφορὰ τάξεως νὰ τὴν ἀντικρύζουμε μετ’ ἀπόλυτον σεβασμό.

Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ’ ὑμῶν» (Λουκ. 22: 15). Τοῦτο τὸ Πάσχα. Ποιό; Τὸ τελευταῖο ποῦ ὁ Ἰησοῦς θὰ γιορτάσῃ πρὸ τοῦ θανάτου του. Αὐτὸ κατὰ τὸ ὅποιο θὰ ἀποκαλύψῃ στοὺς μαθητὰς του τὸ μυστήριον τοῦ ἀληθινοῦ πασχαλίου Ἀμνοῦ. Τὸ Πάσχα ποῦ λαχταρᾷ νὰ κἀν μαζί μου εἶναι ἓνα Πάσχα τέτοιο, στὸ ὅποιο θὰ μπορέσω ἐπὶ τέλους ν’ ἀνακαλύψω τὸν Ἀμνό.

Ἡ ἐρώτησις τοῦ Ἰησοῦ στὸν οἰκοδεσπότη: «ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ Πάσχα φάγω;» (Μάρκ. 14: 14) περιέχει ἓνα νόημα πολὺ πλούσιο. «Τὸ κατάλυμά μου», ἡ κατοικία μου, ὁ τόπος φιλοξενίας μου. Σ’ αὐτὴν τὴν ἐρώτησις ὑπάρχει ἓνα κράμα ταπεινώσεως καὶ ἐξουσίας. Ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ ποῦ εἶναι τὸ κατάλυμά «του». Τὸ ζητεῖ μετ’ ἐπιθυμία, μετ’ τὴν ἐξουσία τοῦ κατόχου. Αὐτὸ τὸ κατάλυμα εἶναι δικό του. Τὸ ἔχει κρατήσει. Μὰ πρέπει νὰ τὸ ζητήσῃ ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπον. Ὁ Ἰησοῦς θέλει τὴν ψυχὴ μου, γιὰ νὰ γιορτάσῃ τὸ Πάσχα του. Διότι ἡ ψυχὴ μου τοῦ ἀνήκει. Μὰ δέχεται νὰ ἔλθῃ σὰν φιλοξενούμενος. Ζητεῖ τὴν φιλοξενία μου.

Ἐὸ Διδάσκαλος λέγει, ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστι πρὸς σὲ ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου» (Ματθ. 26: 18). «Μετὰ τῶν μαθητῶν μου ...». Τὸ Πάσχα τοῦ Κυρίου εἶναι πάντα προσωπικὸ καὶ σχετίζεται μετ’ τοὺς μαθητὰς του. Ποτὲ δὲν εἶναι μόνο ἀτομικὸ. Ἔστω κι ἂν πρόκειται γιὰ

τὸν ἀόρατον Μυστικὸν Δείπνον ποῦ ὁ Ἰησοῦς μπορεῖ κάθε στιγμή νὰ γιορτάσῃ στὸ ἀνώγειο τῆς ψυχῆς μου, πρέπει τοῦτο τὸ ἀνώγειο νὰ μένῃ ἀνοικτὸ σ’ ὅλους τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ. Ἐὰν εἶμαι μαζί μετ’ Ἰησοῦ, πρέπει νὰ εἶμαι μαζί μετ’ τὸν Πέτρον, τὸν Ἀνδρέαν, τὸν Ἰάκωβον, τὸν Ἰωάννην, τὸν Παῦλον καὶ ὅλους τοὺς Ἀποστόλους. Καὶ μαζί μετ’ ὅλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι στοὺς περασμένους αἰῶνες ἢ σήμερον ὑπῆρξαν ἢ εἶναι μαθηταὶ τοῦ Λυτρωτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς μιλεῖ γιὰ τοὺς μαθητὰς μ’ αὐτὰ τὰ λόγια: «Ἰπάγετε ἀναγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου...» (Ματθ. 22: 10). Δὲν μπορῶ ν’ ἀπομονωθῶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς τοῦ Ἰησοῦ χωρὶς νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Πρέπει νὰ βρίσκωμαι σὲ κοινωνία μαζί τους. Νὰ κοινωνῶ μαζί τους μέσα στὴν ἴδια πίστιν καὶ τὴν ἴδια ἀφοσίωσιν...

Ὁ Ἰησοῦς ξέρει ὅτι ὁ Ἰούδας θὰ τὸν προδώσῃ. Τὴν ὥρα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου δίνει, εἰδικὰ σ’ αὐτόν, «ψωμίον». Τὸ ἐπεισόδιον εἶναι συνταρακτικόν. Ἐχομε ἐδῶ ἓνα σημεῖον καταδικῆς ἢ μιὰ τελευταία κλήσις τῆς Χάριτος; «Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς» (Ἰωάν. 13: 27). Ἰσως ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ σκεφθοῦμε ὅτι τὸ ἐξωτερικὸ σημεῖον τῆς προτιμῆσεως ποῦ δέχθηκε ὁ Ἰούδας ὀφείλεται στὴν εὐσπλαχνία τοῦ Κυρίου. Ἀποτελεῖ μιὰ τελευταία εὐκαιρία. Ἄν μελετήσουμε προσεκτικὰ τὶς περιστάσεις καὶ τὶς συνθηκὰς μέσα στὶς ὁποῖες ἀμαρτάνουμε καὶ ἰδίως τὰ ὅσα προηγούνται ἀμέσως πρὶν ἀπ’ τὴν πτώσιν μας, θὰ δοῦμε ὅτι μέχρι τὴν τελευταία στιγμή ὁ Κύριος πολλαπλασιάζει τὶς μυστικὰς του παρεμβάσεις. Πληθαίνει τὶς κλήσεις του, τὶς κινήσεις τῆς χάριτός του, τὶς ἐπαφὰς τῆς μυστικῆς του στοργῆς, μετ’ σκοπὸν νὰ συγκρατήσῃ τὴν θέλησίν μας ποῦ καταρρέει. Ἡ ἱστορία κάθε μιᾶς ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες μας εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ ἱστορία μιᾶς ἐκδηλώσεως τῆς θεῆς εὐσπλαχνίας ποῦ μᾶς παρακολουθεῖ ὡς τὴν τελευταία στιγμή. Ἄν ξέραμε, ἂν θέλαμε νὰ διαβάσουμε τὰ σημεῖα. Τὰ ἀναρίθμητα σημεῖα τῆς παρεμβάσεως τῆς στοργῆς τοῦ Θεοῦ!

Κάθε στιγμή μπορεῖ νὰ γίνῃ ἓνα Πάσχα. Ἐνα Πάσχα: τὸ μυστικὸ, ἐσωτερικὸ καὶ γεμᾶτο οἰκειότητα δεῖπνο μετ’ Ἰησοῦ, ὅπου ἐνούμεθα μετ’ τῆς θεῆς ζωῆς ποῦ ἐδόθηκε γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου.

[Λεβ Ζιλλέ], Ἰησοῦς. Ἀτενίζοντας τὸν Σωτῆρα (Ἀθῆναι: Ζωή, 1961), σσ. 114-118.

Ἀχρήστευση τῶν χαρισμάτων μας

Σήμερα θα ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ θλιβερὸ ἐνδεχόμενο τῆς ἀχρηστεύσεως καὶ τῆς παραχρήσεως τῶν χαρισμάτων ποὺ μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός. Σὲ ἓνα τροπάριο τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος διαβάζουμε: *«Ἰδοὺ σοι τὸ τάλαντιον ὁ Δεσπότης ἐμπιστεύει, ψυχὴ μου· φόβω δέξαι τὸ χάρισμα, δάνεισαι τῷ δεδωκότι, διάδος πτωχοῖς καὶ κτῆσαι φίλον τὸν Κύριον ...»*.

Τὸ πρωταρχικὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ ζωὴ. Μᾶς δωρίζεται ἡ ζωὴ, γιὰ νὰ τὴν ζήσουμε σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ καὶ τὸ συμφέρον τῆς υπάρξεώς μας. Διαβάζουμε σὲ ἓνα ποίημα: *«Λυποῦμαι γιὰτὶ ἄφησα νὰ περάσει ἓνα πλατὺ ποτάμι μέσα ἀπὸ τὰ δάχτυλά μου χωρὶς νὰ πῶ ὄντε μιὰ στάλα»*¹. Συχνὰ συμβαίνει νὰ διέρχεται ὀλόκληρη ἡ ζωὴ μας, χωρὶς νὰ τὴν ἔχουμε «ζήσει», χωρὶς νὰ τὴν ἔχουμε ἀξιοποιήσει κατὰ Θεόν. Πόσες φορὲς ἔχουμε «ἐλεύθερο» χρόνο καὶ δὲν γνωρίζουμε τί νὰ τὸν κάνουμε; Πόσοι ἀπὸ ἐμᾶς «σκοτώνουμε» τὴν ὥρα μας, τὸν χρόνο τῆς ζωῆς μας σὲ ἀνούσια καὶ ἐνίοτε καὶ βλαβερὰ πράγματα; Νὰ λοιπὸν τὸ πρῶτο χάρισμα ποὺ μᾶς προσφέρει ὁ Πανάγαθος Θεὸς καὶ ἡ ἀχρήστευσί του μέσῳ τῶν ἐπιλογῶν μας.

Μία ἄλλη μορφή ἀχρηστεύσεως τοῦ χαρίσματος τῆς ζωῆς εἶναι ἡ τάση αὐτοκαταστροφικότητας, ποὺ παρατηρεῖται σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους. Ἀντὶ νὰ ζοῦν τὴ ζωὴ τους μὲ δημιουργικότητα καὶ ὑψηλοὺς στόχους, ἐγκλωβίζονται σὲ ἐθισμοὺς ποὺ καταστρέφουν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ τους. Εἶσαι ζωντανός, νέος, γεμᾶτος υγεία, καὶ ὑποδουλώνεσαι στὸ ἄλκοολ, στὰ ναρκωτικά, στὰ πάθη τῆς σαρκός. Ποιὸ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα; Χάνεις τὴν υγεία, τὴν ἐλευθερία, τὴν ψυχὴ σου, τὰ χρόνια τῆς ζωῆς σου, μέσα σὲ δεσμὰ δυσβάστακτα, τυραννικά. Τελικὰ καταστρέφεις μὲ τὸν τρόπο σου τὴν ἴδια σου τὴ ζωὴ. Δὲν εἶναι αὐτὸ σὰν νὰ πετᾷς, σὰν νὰ περιφρονεῖς τὸ πρῶτιστο αὐτὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ;

Καὶ ἄλλοι πάλι δὲν ἐπιτρέπουν σὲ νέες υπάρξεις νὰ γευθοῦν αὐτὸ τὸ δῶρο τῆς ζωῆς. Παρεμποδίζουν μὲ τὶς ἐνέργειές τους νὰ ἔλθει στὸ φῶς ἓνας νέος ἄνθρωπος μὲ τὶς ἐκτρώσεις, οἱ ὁποῖες διαφημίζονται ὡς «δικαίωμα» τῆς γυναίκας, γιὰ αὐτοδιάθεση καὶ «ἐλευθερία». Νὰ ποὺ πάλι ἀχρηστεύουμε ἓνα χάρισμα τοῦ Θεοῦ πρὸς κάποιες γυναῖκες, τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι αὐτονόητο. Ἄς συλλογισθοῦμε πόσες γυναῖκες ἐπιθυμοῦν διακαῶς νὰ τεκνοποιήσουν καὶ δὲν μποροῦν, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ αὐτὲς ποὺ μποροῦν καὶ μένουν ἔγκυες νὰ προβαίνουν σὲ διακοπὴ τῆς κυήσεως. Περιφρόνηση καὶ ὑποτίμηση τοῦ χαρίσματος τῆς ζωῆς, καὶ μάλιστα ἐνὸς ἄλλου ἀνθρώπου. Ἡ ἴδια περιφρόνηση καὶ ὑποτίμηση

συντελεῖται καὶ ὅταν ἀποφεύγεται ἡ τεκνογονία μὲ τὴν ἐπίκληση εὐλόγων ἢ μὴ αἰτιῶν. Ἀχρηστεύουμε καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου τὸ δημιουργικὸ χάρισμα τῆς τεκνοποιίας ποὺ μᾶς χορηγεῖται ἀπὸ τὸν Θεό.

Προχωρώντας σὲ ἄλλα παραδείγματα, ἐπισημαίνουμε ὅτι ὁ νοῦς καὶ οἱ αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου, δῶρα καὶ μεγάλα χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, ἀχρηστεύονται μὲ τὴ διάπραξη τῆς ἁμαρτίας. Οἱ ἅγιοι Πατέρες ὀμιλοῦν γιὰ σκοτισμὸ τοῦ νοῦ, δηλαδὴ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου σκοτίζεται ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ δὲν μπορεῖ πλέον νὰ λειτουργήσει καὶ νὰ ἐνεργήσει ὀρθῶς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὶς αἰσθήσεις ποὺ μᾶς χαρίζει ὁ Θεός· τὶς χρῆσιμοποιοῦμε, ὄχι ὅπως θέλει Αὐτός, ἀλλὰ μὲ ἐμπάθεια καὶ διαστροφή. Μία εὐχὴ τῆς θείας Λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων Δώρων ἀναφέρει σχετικῶς μὲ τὶς αἰσθήσεις καὶ τὸν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου: *«Πάσας ἡμῶν τὰς αἰσθήσεις τῆς ἐμπαθοῦς νεκρώσεως ἐλευθέρωσον, ἀγαθὸν ταύταις ἡγεμόνα τὸν ἔνδοθεν λογισμὸν ἐπιστήσας, καὶ ὀφθαλμὸς μὲν ἀπέστω παντὸς πονηροῦ βλέμματος, ἀκοὴ δὲ λόγοις ἀργοῖς ἀνεπίβατος, ἡ δὲ γλῶσσα καθαρενέτω ῥημάτων ἀπρεπῶν. Ἄγνισον ἡμῶν τὰ χεῖλη, τὰ αἰνοῦντα σέ, Κύριε, τὰς χεῖρας ἡμῶν ποίησον, τῶν μὲν φαύλων ἀπέχεσθαι πράξεων, ἐνεργεῖν δὲ μόνον τὰ σοὶ εὐάρεστα, πάντα ἡμῶν τὰ μέλη, καὶ τὴν διάνοιαν, τῇ σῇ κατασφαλιζόμενος χάριτι»*. Τὰ μάτια μᾶς ἔχουν δοθεῖ, γιὰ νὰ βλέπουμε τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι γιὰ νὰ βλέπουμε ἐμπαθῶς καὶ μὲ πονηρία, μὲ φθόνον, μὲ ζήλια, μὲ ἰδιοτέλεια καὶ ἐκμετάλλευση κ.λπ. Ὅλα αὐτὰ τὰ πονηρὰ βλέμματα ἀχρηστεύουν ἢ καλύτερα διαστρέφουν τὸ χάρισμα τῆς ὁράσεως ποὺ μᾶς προσφέρθηκε ἀπὸ τὸν Θεό. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὶς ὑπόλοιπες αἰσθήσεις καὶ γιὰ τὸν ἔνδοθεν λογισμό, γιὰ τὸν νοῦ, ὁ ὁποῖος ἡγεμονεύει ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν κινήσεων τοῦ σώματος. Ὁ νοῦς καὶ οἱ αἰσθήσεις εἶναι ἰδιαίτερα χαρίσματα τοῦ Θεοῦ ποὺ ἐδόθησαν στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν διακρίνουν ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα. Ἀλλὰ, ὅπως σημειώνει ὁ ψαλμωδός, *«ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκεν, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσιν τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς»* (Ψαλμ. 48: 13). Μὲ τὴν ἀχρήστευση ἢ τὴν παράχρηση τῶν θείων χαρισμάτων ὁ ἄνθρωπος ἐξομοιώνεται μὲ τὰ ἄλογα καὶ ἀνόητα κτήνη. Δὲν εἶναι αὐτὸ κατάντια καὶ ξεπεσμός; Δὲν θὰ δώσουμε κάποτε λόγο γιὰ τὴν ἀχρήστευση ὄλων αὐτῶν τῶν δώρων τοῦ Θεοῦ; Ξεχνᾶμε τί ἀναγράφεται στὸ εὐαγγέλιο γιὰ τὸν δοῦλο ποὺ ἔθαψε τὸ τάλαντό του; *«Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ ἐν τάλαντιον εἰληφὼς εἶπεν, Κύριε, ... φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν ... Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ ... ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἔκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ ...»* (Ματθ. 25: 24-30).

¹ Γιώργου Σεφέρη, «Μυθιστόρημα, ΙΗ΄», *Ποιήματα* (Αθήνα: Ἴκαρος, 1992), σ. 65.

Φώτης Πίττας (Ο φλογερὸς Διδάσκαλος)

«Όταν συνελήφθηκα και με είχανε στα βασανιστήρια, μου σπάσανε τὰ παγίδια.» Εφίτυνα αίμα. Στο κελλί που ήμουνα, βουτούσα τὸ δάκτυλό μου στο αίμα και ζωγράφισα στον τοίχο τὴ μορφή τῆς Ἐλευθερίας». Τὸ συγκλονιστικὸ αὐτὸ γεγονός διηγήθηκε ὁ ἴδιος ὁ Φώτης σὲ συγκαταρούμενό του. Τὴ ζωγραφία αὐτὴ τὴν εἶδαν και ἄλλοι συγκαταρούμενοί του και θαύμασαν τὴ γενναιότητα τοῦ παλληκαριοῦ. Ἐνῶ ήταν τσακισμένοι ἀπὸ τὰ ἀλλεπάλληλα βασανιστήρια, νηστικός, ἄπνους, ζωγράφισε με τὸ αίμα του στον τοίχο τοῦ σκοτεινοῦ κελλιοῦ «Τὴν ἔλευθερία με τὸ σπαθί ξεγυμνωμένο και τὴ Σημαία ψηλά».

Γράφει ὁ συγκαταρούμενός του: «Τὸ Φώτη Πίττα τὸν γνώρισα στα κρατητήρια.» Ἦταν λεβέντης αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, δοσμένος στον ἀγῶνα ψυχὴ τε και σώματι». «Ἦταν πραγματικὸ παλληκάρι με δυνατὴ θέληση, που βίωνε τὰ ιδανικά στα ὁποία πίστευε».

Ὁ Φώτης Πίττας γεννήθηκε στο Φρέναρος, κοντὰ στην Ἀμμόχωστο. Γονεῖς του ήταν ὁ Σταῦρος και ἡ Μαρία Πίττα. Εἶχε ἄλλα πέντε ἀδελφία. Τελείωσε τὸ Δημοτικὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του. Ὁ δάσκαλός του Ἀνδρέας Χατζηλουκάς γράφει: «Εἶμαι περήφανος για τὸ μαθητὴ μου. Πρότυπο σὲ ὅλα του! Τὸν εἶχα πάντα για παράδειγμα στα ἄλλα παιδιά. Εὐφύεστατος, καλός, πειθαρχημένος ἄλλα δυναμικός, με δικὴ του γνώμη ἀπὸ μικρός».

Ἐνα μῆνα πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του πέρασε ἀπὸ τὸ σπίτι του δασκάλου του. Ὁ δάσκαλός του τὸν καμάρωνε: «Λεβέντης, γεροδεμένος, ὁμορφος, ζωσμένος τὸ περιστροφὸ του». Τοῦ ζήτησε τὴν «Πολιτεία» τοῦ Πλάτωνα, για νὰ τὴ μελετήσει, και συζήτησαν για ἐτυμολογίες λέξεων!

Τελείωσε τὸ Γυμνάσιο Ἀμμοχώστου και στὴ συνέχεια φοίτησε στο Διδασκαλικὸ Κολλέγιο Μόρφου (1953- 1955). Διακρινόταν για τὴν ἐξαιρετικὴ ἐπιμέλεια του και τὸν ἄρτιο χαρακτήρα του.

Οἱ Ἄγγλοι μαυροπινάκιζαν ὄσους φοιτητὲς φοιτοῦσαν ἢ δίδασκαν σὲ Κατηχητικά ἢ συμμετεῖχαν σὲ ἐθνικὲς ἐκδηλώσεις. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Φώτης ήταν τακτικός στα μαθήματα Ἀνωτέρου Κατηχητικοῦ, που γίνονταν στο Θ.Ο.Ι. (Θρησκευτικὸ Ὁρθόδοξο Ἰδρυμα) Ἀγίου Μάμαντος, και δίδασκε Κατηχητικὸ στα παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ τῆς Κυριακῆς μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία. Στῆς 25 Μαρτίου 1955 ἡ δοξολογία και ἡ παρέλαση ήταν κάτι τὸ ξεχωριστό. Σχεδὸν ὅλοι οἱ φοιτητὲς τοῦ Κολλεγίου ήσαν μέρος, και ὁ Φώτης πρωτοστάτησε.

Ἡ Ἄγγλία τοῦ πρόσφερε ὑποτροφία, που θὰ τὸν βοηθοῦσε ν' ἀνέβει πολὺ ψηλά στο ἐπάγγελμά του, ἄλλὰ ὁ τίμιος νέος τὴν ἀπέκρουσε. Δὲν ήθελε νὰ δεσμευθεῖ και νὰ γίνεῖ ὄργανο τῶν Ἄγγλων για τὸν ἀφελλνισμό τῆς Κυπριακῆς Ψυχῆς.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στο Διδασκαλικὸ Κολλέγιο Μόρφου ὅλα τὰ μαθήματα διδάσκονταν στα Ἀγγλικά ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Ἑλληνικά. Ἑλληνικὴ ἱστορία δίδασκε... Τοῦρκος καθηγητής.

Μὲ τὴν ἔναρξη τοῦ ἀγῶνα ὁ Φώτης βρέθηκε ἀνάμεσα στην ὀλιγομελῆ ὁμάδα τῆς ΕΟΚΑ τοῦ Κολλεγίου. Ἡ πρώτη ἀγωνιστικὴ ἐνέργεια ἔγινε τὸ βράδυ τῆς 20ῆς Μαρτίου 1955. Μὲ τοὺς συναγωνιστὲς του ἔγραφαν συνθήματα στῆς αἰθουσες διδασκαλίας: «Ἐλευθερία ἢ

θάνατος», «Ζήτω ἡ Ἐνωσις», «Ζήτω ἡ ΕΟΚΑ».

Μιὰ ἄλλη δυναμικὴ ἐνέργεια ήταν νὰ προκληθοῦν ἐκρήξεις στο κεντρικὸ κτίριο τοῦ Κολλεγίου. Μιὰ στο ἰσόγειο και μιὰ στον 1ο ὄροφο. Πραγματικά, τὰ μεσάνυχτα τῆς 23ης Ἰουνίου μιὰ ἐκκωφαντικὴ ἐκρηξη συγκλόνησε τὸ Κολλέγιο. Ὁ Φώτης δὲν ἔρριξε τὴ χειροβομβίδα στο ἰσόγειο, ἄλλὰ σὲ παρακείμενο χωράφι. Ἦταν ἀνθρωπιστής. Δὲν ήθελε νὰ κινδυνεύσουν οἱ ἀνύποπτοι νυκτοφύλακες.

Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1955 διορίσθηκε σὰν δάσκαλος στην Ἄχνα, ἕνα μεγάλο και πλούσιο χωριὸ τῆς Μεσαορίας. Τὸ ἔργο τοῦ δασκάλου ήταν για τὸ φλογερὸ νέο μιὰ μεγάλη και ἱερὴ ἀποστολή. Ἐσπερνε στῆς ἀθῶες ψυχὲς τῶν παιδιῶν «τὴν ἀγάπη και τὴ γνώση». Σὰν Κατηχητὴς ἔσπερνε στῆς ψυχὲς τους τὴν Ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἔργο του στο σχολεῖο ἀνέπτυξε και πλούσια ἐξωσχολικὴ δράση. Θρησκευτικὴ και ἐθνικὴ. Σὲ ὅλο τὸ χωριὸ ήταν ἀγαπητὸς και σεβαστός, πρότυπο και ὑπόδειγμα για ὄλους.

Ταυτόχρονα ὁ ἐνθουσιώδης νέος ήταν και Ἀρχηγὸς ὁμάδος τῆς ΕΟΚΑ, που ἀνέπτυσε πλούσια πατριωτικὴ δράση στην περιοχή. Στῆς 10 Ἰανουαρίου 1957 τὸν συνέλαβαν οἱ Ἄγγλοι και τὸν μετέφεραν στον Ἀστυνομικὸ σταθμὸ Ἀμμοχώστου. Ἐκεῖ τὸν ὑπέβαλαν σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ ἀπάνθρωπα και φρικτὰ βασανιστήρια. Ἡ πίστη και ἡ προσευχὴ τοῦ ἔδωσαν δύναμη και ὑπέμεινε τὸ μαρτύριο χωρὶς νὰ λυγίσει. Στο κελλί τοῦ μαρτυρίου βρῆκε τὴ δύναμη και ἔγραψε, με τὸ αίμα του θαρρεῖς, τὸ ἡμερολόγιο τῶν ἡμερῶν ἐκείνων.

Στῆς 2 Σεπτεμβρίου 1958 ὁ Φ. Πίττας με τοὺς ἄλλους τρεῖς ἦρωες, τὸν Χρῆστο Σαμάρα, Ἀνδρέα Κάρσο και Ἡλία Παπακυριακοῦ, στον ταπεινὸ ἀκυρῶνα του Λιοπετρίου ξαναανάστησαν τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς, τὸ Ἀρκάδι και τὸ Κούγκι. Πολέμησαν με πλῆθος στρατοῦ τῆς ἀποικιοκρατίας. Κόλαση φωτιᾶς δημιουργήθηκε. Τριῶν τύπων χειροβομβίδες, 11 βόμβες τύπου ρουκέτας και πλῆθος καπνογόνα ἔρριξε ὁ στρατός. Τὸ «ὄχυρό» κτυπιόταν ἀπὸ παντοῦ με βαρεῖα ὄπλα.

«Παραδοθεῖτε», ἐκραύγαζαν οἱ Ἄγγλοι.

«Μολὼν λαβέ», ἀπαντοῦσαν διαρκῶς οἱ γενναῖοι.

Ἀλύγιστες ἔμειναν οἱ ψυχὲς τῶν παλληκαριῶν. Ὅλο τὸ Λιοπέτρι εἶχε μετατραπεῖ σὲ «προσευχητάρι». Ὅλοι προσεύχονταν για τοὺς ἦρωες.

Οἱ ... γενναῖοι Ἄγγλοι, που εἶχαν πάθει πανωλεθρία, στο τέλος βρῆκαν τὸν τρόπο νὰ νικήσουν τὰ παλληκάρια. Ἄνοιξαν τρύπα στὴ στέγη τοῦ ἀκυρῶνα, ἔχυσαν βενζίνη και ἔβαλαν φωτιά. Οἱ 4 γενναῖοι πέθαναν ὄρθιοι, πολεμῶντας. Οἱ ψυχὲς τους ἀγνές, καθάρεις πέταξαν μέσα ἀπὸ τοὺς καπνοὺς στα παλάτια τοῦ οὐρανοῦ. Στὸν ἀκυρῶνα, ἀνάμεσα στα καφαλισμένα ἄχυρα, βρέθηκαν πολλὲς Καινὲς Διαθῆκες. Ἄλλες καφαλισμένες, ἄλλες ἀνέγγιχτες.

Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ βιβλίο Παναγιώτας Παναγοπούλου-Ρουπῖνα, *Πρότυπα Ἡρώων. Οἱ ἐθνομάρτυρες τῆς Κυπριακῆς Ἐποποιᾶς 1955-59* (Ἀθήνα: Ἀστὴρ, 1994), σσ. 191-198.

«Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἰς τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. Λέγει οὖν εἰς ἕκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἐμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐτήν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ

**ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ**
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. ιβ' 1-18
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Φιλ. δ' 4-9

οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν

Ἰησοῦν.
Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον· μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; Ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπήλθεν».

Ἡ ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως

«...ἦλθον... ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν».

ΓΙΑ ἓνα σπάνιο δεῖπνο στὴ Βηθανία μᾶς κάνει λόγο τὸ σημερινὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο. Αὐτὸ τὸ δεῖπνο διαφέρει ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Ἦταν μοναδικό, γιατί ἀνάμεσα στοὺς συνδαιτυμόνες καθόταν καὶ ὁ Λάζαρος, ποὺ εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὴν ἄλλη ζωὴ. Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μᾶς δίνει τὴ μαρτυρία του μὲ λίγα λόγια: «Ὁ δὲ Λάζαρος εἶς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ».

ἓνα μήνυμα ἀναστάσεως. Αὐτὸ τὸ μήνυμα ποὺ ἔδωσε ὁ Κύριος στὴ Μάρθα, τὴν ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, πρὶν τὸν ἀναστήσει, «ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰω. ια' 25), τώρα φάνηκε ἔμπρακτα. Καὶ σχολιάζει σχετικὰ ὁ π. Σεραφεῖμ Παπακώστας: «Πρώτην φοράν ἠκούσθησαν λόγια τόσης σημασίας καὶ ἀξίας... Ἐγὼ εἰμαι ὁ αὐτουργὸς τῆς ἀναστάσεως. Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀληθείας, ἐπειδὴ

ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ὁλα τὰ θαύματα ποὺ ἔκανε ὁ Κύριός μας ἦταν συγκλονιστικά. Προκαλοῦσαν τὸν θαυμασμὸ ὄχι μόνον στοὺς μαθητὲς καὶ Ἀποστόλους Του, ἀλλὰ καὶ στὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων ποὺ τὰ ἔβλεπαν καὶ δόξαζαν τὸν Θεό. Ἀλλὰ ἐκεῖνα τὰ θαύματα ποὺ ξεχώριζαν καὶ ἀποτελοῦν τρανὴ ἀπόδειξη τῆς θεότιπας καὶ παντοδυναμίας Του εἶναι τὰ θαύματα ἀναστάσεως νεκρῶν. Γνωστά εἶναι τὰ θαύματα τῆς ἀναστάσεως τῆς κόρης τοῦ Ἰαείρου, τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας τῆς Ναὶν καὶ τὸ ὑπέροχο θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου. Ὑπερέχει τὸ θαῦμα αὐτό, γιατί ὁ Λάζαρος ἦταν νεκρὸς τέσσερις ἡμέρες μέσα στοῦ μνήματος του. Στὸ θαῦμα αὐτὸ ὀφείλεται καὶ ἡ μεγάλη καὶ καταπληκτικὴ ὑποδοχὴ τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης δὲν μᾶς ἀφήνει καμιά ἀμφιβολία γιὰ τὸ γεγονὸς αὐτό. Πολὺς κόσμος ποὺ πληροφορήθηκε τὴν ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου ἦλθε στὴ Βηθανία, «οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν».

πᾶσα ἀλήθεια, ποὺ ἐξηγεῖ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς, εἶναι ἀπολύτως ταυτισμένη μὲ τὸν Χριστόν, διὰ τοῦτο εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς μας καὶ ἱκανοποίησιν τοὺς βαθυτάτους πόθους τῆς ὑπάρξεώς μας, προσέφερε τὸν ἑαυτὸν Του» (Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου, σελ. 342-3).

Ἐγὼ εἶμαι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, μᾶς λέει ὁ Κύριος. Μολονότι ὁ Λάζαρος πέθανε. Γιατὶ εἶχε συνδεθεῖ ψυχικὰ πρὸς μὲ τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, τὸν Χριστό. Μὲ τὴ ζωσα πίστη καὶ τὴ θεϊκὴ ἀγάπη εἶχε ἀναστῆθαι σὲ μιὰ καινούργια ζωὴ. Εἶχε γίνεи μέτοχος ζωῆς αἰωνίου, σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κὰν ἀποθάνῃ ζῆσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰω. ια' 26).

Αὐτὲς οἱ μεγάλες ἀλήθειες μᾶς δίνουν τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ κάθε πιστὸς λέει καὶ τὸ ὁμολογεῖ: «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν». Οἱ νεκροὶ θ' ἀναστῆθοῦν, εἶναι αὐτὸ βασικὸ δόγμα τῆς πίστεώς μας.

Ἡ ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου ἦταν ἓνα μεγάλο μήνυμα. Ἐνα μήνυμα ἐλπίδας γιὰ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ποὺ περίμενε τὸν Μεσσία καὶ Λυτρωτὴ Χριστό. Ἦταν

«Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. α' 1-17

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. α' 1-8

ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἱ οὐκ ἐξ

αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο».

ΖΩΗ ΚΑΙ ΦΩΣ

«Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων».

ΤΟ ΧΑΡΜΟΣΥΝΟ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας γεμίζει τὴν ψυχὴ τοῦ κάθε Χριστιανοῦ μὲ φῶς, χαρὰ, ἐλπίδα καὶ ἀνέκφραστη ἀγαλλίαση. Μᾶς χαρίζει μιὰ καινούργια ζωὴ καὶ τὸν πόθο καὶ τὴ λαχτάρα «ἵνα ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν».

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τοῦ Πάσχα μᾶς τονίζει ὅτι: «Σ' Αὐτὸν (τὸν Χριστὸν) ὑπῆρχε ζωὴ, καὶ ὡς ἀπειρη πηγὴ ζωῆς, δημιουργήσε καὶ διατηρεῖ κάθε ζωὴ. Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶναι μόνο ἡ φυσικὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ πνευματικὸ φῶς, ποὺ φωτίζει τὸν νοῦ τους στὴν κατανόηση καὶ ἀποδοχὴ τῆς ἀλήθειας».

Ὁ ἀναστάς Κύριός μας λοιπὸν εἶναι πηγὴ ζωῆς καὶ φῶς πνευματικὸ, «ποὺ φωτίζει κάθε ἄνθρωπο ποὺ ἔρχεται καὶ ζῆ στὸν κόσμον αὐτό». Καὶ ὁ ψαλμωδὸς Προφῆτης καὶ Βασιλιάς Δαυὶδ, φωτισμένος ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, γράφει: «ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς» (Ψαλμ. λε' 10).

Ὁ Κύριός μας εἶναι ὁ μοναδικὸς θεὸς Διδάσκαλος ποὺ διακήρυξε γιὰ τὸν ἑαυτό του: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ' 6). Διπλαδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μοναδικὸς δρόμος ποὺ ὀδηγεῖ στὸν Θεό-Πατέρα. Εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια καὶ ἡ πραγματικὴ καὶ ἀληθινὴ ζωὴ. Δίνει ζωὴ σὲ ὅλα τὰ πλάσματα, αὐτὸς ποὺ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. Ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι μόνο ἡ ἀπολύτρωσή μας ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, ἀλλὰ καὶ ὁ ἁγιασμός μας. Εἶναι ἡ πηγὴ τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς, μιᾶς ζωῆς ποὺ δὲν σταματᾶει μὲ τὸν σωματικὸ θάνατο, ἐφ' ὅσον οἱ ψυχές μας δὲν χωρίζονται ἀπὸ τὸν Χριστό.

Ἀλλὰ ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι μόνο ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. Εἶναι καὶ κυβερνήτης καὶ συντηρητὴς καὶ προνοητὴς τοῦ κόσμου. Ἐτσι, μὲ τὴν ἀπειρη σοφία Του σὲ ἄλλα δημιουργήματα μετέδιδε μόνο φυσικὴ ζωὴ, σὲ ἄλλα δὲ μαζὶ μὲ τὴ φυσικὴ ζωὴ καὶ ἀνώτερη ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ. Καὶ οἱ γονεῖς μεταδίδουν μὲ τὴ γέννηση τῶν παιδιῶν τους σ' αὐτὰ ζωὴ, ἀλλὰ ζωὴ πρόσκαιρη καὶ φθαρτὴ. «Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν», εἶπε ὁ Κύριος στὸν Νικόδημο (Ἰω. γ' 6). Ὅμως ἡ ζωὴ ποὺ μεταδίδει ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι φθαρτὴ, ἀλλὰ αἰώνια. «Καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰω. ι' 28).

Γι' αὐτὸ ἐκεῖνος ποὺ ἔχει στὴν καρδίᾳ του τὸν Χριστό κατέχει τὴν ἀληθινὴ ζωὴ, ὅπως τονίζει ὁ θεοπνευστος Εὐαγγελιστὴς μας: «Ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ

αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. Ὁ ἔχων τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει» (Ἰωάν. α' 5, 11, 12).

Εἶναι καταπληκτικὸ τὸ χωρίο αὐτὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. «Ὁ ἔχων τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν». Ἡ ψυχὴ ποὺ ἔχει μέσα της τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ἀληθινὴ ζωὴ, τὴν πνευματικὴ ζωὴ, τὴν αἰώνια ζωὴ. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ἔστειλε ὁ Θεός-Πατέρας τὸν Υἱὸν στὸν κόσμον, «ἵνα ζήσωμε δι' αὐτοῦ». Γιὰ νὰ ζήσουμε μὲ τὴ διδασκαλία Του, μὲ τὴ μελέτη τοῦ λόγου Του, μὲ τὸ σῶμα Του καὶ τὸ αἷμα Του... Ἐμεῖς ἔχουμε τὸν Υἱόν; ἔχουμε τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ; Ζοῦμε «δι' Αὐτοῦ»; Ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μας, ποὺ εἶναι ἡ ζωὴ μας, εἶναι καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου: «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, διεκήρυξε, ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς» (Ἰωάν. η' 12). Ὁ Κύριός μας εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ἡ διδασκαλία Του εἶναι φῶς. Τὰ θαύματά Του εἶναι φῶς. Ἡ ζωὴ Του εἶναι φῶς. Τὸ φῶς τοῦ Κυρίου δὲν εἶναι τὸ αἰσθητὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ εἶναι φῶς νοητὸ καὶ ὑπερφυσικὸ, ποὺ φωτίζει τὴν ψυχὴ, ἐρμηνεύει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος: «Ὁ τοιοῦτον αἰσθητὸν φῶς ἦν, ἀλλὰ νοητὸν τὴν ψυχὴν φωτίζον αὐτήν». Καὶ ὁ Ζιγαβνὸς σχολιάζει: «Ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, ὡς φωτίζον τὸν νοῦν αὐτῶν καὶ ὀδηγῶν ἀπὸ πλάνης εἰς τὴν ἀλήθειαν». Ἐτσι λοιπὸν, τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ φωτίζει τὴν διάνοια τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ὀδηγεῖ ἀπὸ τὴν πλάνη στὴν ἀλήθεια. Φωτίζει τὴς πέντε αἰσθήσεις καὶ τὴς ἐξαγνίζει, ὥστε π.χ. τὰ μάτια νὰ μὴ βλέπουν πονηρὰ, ἀλλὰ μὲ ἀγάπη καὶ ἀγνότητα. Φωτίζει καὶ ἐξαγιάζει τὰ αἰσθήματα, τὰ συναισθήματα, τὴς ἐπιθυμίες καὶ ὀλόκληρη τὴν καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου. Βγάζει τὸν ἄνθρωπο ἀπ' τὰ σκοτάδια τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀπελπισίας του καὶ ὀδηγεῖ σὲ φωτεινὰ μονοπάτια, γιὰ ν' ἀνεβεῖ στὴν κορυφὴ τοῦ Θαβῶρ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ πορευθεῖ στὸν κενὸ Τάφο, στὸν Πανάγιο Τάφο τοῦ Χριστοῦ μας, γιὰ νὰ δεῖ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως.

Μαῦρο σκοτάδι ἐπικρατοῦσε πρὶν ἀπ' τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας. Ὅλα ἦταν σκοτεινά, πρὶν ἀκουσθεῖ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη». Ἡ δουλεῖα καὶ ἡ ἀχαλίνωτη ἱκανοποίηση τῶν παθῶν ὀδηγοῦσε τὸν ἄνθρωπο σὲ μιὰ κατάσταση ἀληθινὰ κτηνώδη. Σκοτάδι παντοῦ χειρολαμπιστὸ, ποὺ ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ φωτίσουν οἱ λίγες πυγολαμπίδες τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας... Καὶ τὸ φῶς ἦλθε μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ἄς ζήσουμε λοιπὸν μέσα σὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Μέσα σὲ τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς Ἀναστάσεώς Του.

Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος τοῦ Χριστοῦ

«Γιὰ ποιὸν λόγο κατέβη ὁ Χριστὸς στὸν Ἄδν;».

Ἀνάμεσα στὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μας, δηλαδὴ στὶς ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας, ποὺ μᾶς ἀποκαλύφθηκαν ἀπὸ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῶν Ἀποστόλων παρεδόθησαν στὴν Ἐκκλησία Του ὡς αἰώνιες καὶ ἀναλλοίωτες ἀλήθειες, περιλαμβάνεται καὶ ἡ διδασκαλία γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδν. Μετὰ τὴ Σταύρωσή Του τὸ μὲν σῶμα τοῦ Κυρίου ἐνώμενο μετὰ τῆς θεότητος Αὐτοῦ ἐναποτέθηκε στὸν τάφο, ἐνῶ ἡ ψυχὴ Του ἐνώμενη καὶ αὐτὴ μετὰ τὴν θεότητα κατέβηκε στὸν Ἄδν, ὅπου ἐκεῖ ἐκήρυξε στὶς ψυχὰς τῶν ἀπ' αἰῶνων κεκοιμημένων ἀνθρώπων, δικαίων καὶ ἀδίκων, Ἰουδαίων καὶ εἰδωλολατρῶν. Καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδν εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα οἱ μὲν δίκαιοι καὶ καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι (Ἰουδαῖοι καὶ εἰδωλολάτρες) νὰ πιστέψουν καὶ νὰ σωθοῦν, ἐνῶ οἱ ἄδικοι καὶ σκληροὺς νὰ ἀπιστήσουν καὶ νὰ κατακριθοῦν στὴ μέλλουσα γενικὴ κρίσις ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ διδασκαλία αὐτὴ στηρίζεται σὲ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καθὼς καὶ στὰ κείμενα τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος γράφει γιὰ τὸ θέμα αὐτό: «Ὅτι καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν ...» (Α΄ Πέτρ. 3: 18-20). Ὁ Χριστὸς ἐκήρυξε στὴ φυλακὴ ποὺ ὑπῆρχαν τὰ πνεύματα, δηλαδὴ οἱ ψυχὰς τῶν κεκοιμημένων ἀνθρώπων. Καὶ λίγο παρακάτω στὴν ἰδίᾳ ἐπιστολῇ τονίζει: «Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροὶς ἐνηγγείσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι» (Α΄ Πέτρ. 4: 6). Ὁ εὐαγγελισμὸς, δηλαδὴ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ἔγινε καὶ στοὺς νεκρούς. Καὶ σὲ ὁμιλία του πάλι ὁ ἀπόστολος Πέτρος, χρησιμοποιοῦντας χωρίο ἀπὸ τοὺς Ψαλμοὺς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τονίζει ὅτι «προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ἄδου οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν» (Πράξ. 2: 31). Ἡ ψυχὴ τοῦ Χριστοῦ πῆγε, ἀλλὰ δὲν παρέμεινε ἐσαεὶ στὸν Ἄδν, οὔτε ἡ σὰρκα Του εἶδε διαφθορά, ἀφοῦ μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἀναστήθηκε. Καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διδάσκει τὴ νίκη τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδν: «μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἄδου» (Ἀποκ. 1: 17-18).

Καὶ στὴν πατερικὴ γραμματεία ὑπάρχουν πολλὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδν καὶ στὸ ἔργο, τὸ κήρυγμα, τὸ ὁποῖο ἐπιτέλεσε ἐκεῖ. Ἐπὶ παραδείγματι: «Ὁ Ἰππόλυτος διδάσκει ὅτι ὁ Σωτὴρ ἐπορεύθη εἰς τὸν Ἄδν “μετὰ τῆς ἰδίας ψυχῆς” καὶ τῆς

θεότητος, καὶ “εἰσῆλθεν ὡς ψυχὴ μετὰ ψυχῶν, Θεὸς Λόγος ἔμψυχος”, καθ’ ὃν χρόνον τὸ σῶμά του “ἔκειτο ἐν μνημείῳ, οὐκὶ κενωθὲν τῆς θεότητος”, καὶ ὅτι ἐνηγγείσθη πᾶσι τοῖς νεκροῖς καὶ ἐλυτρώσατο τὰς ψυχὰς τῶν μεταξὺ αὐτῶν ἐνσεβῶν καὶ ἁγίων, προηγηθέντος αὐτοῦ καὶ κηρύξαντος τοῦ Ἰωάννου Προδρόμου»¹. Καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς διδάσκει: «Κάτεισιν εἰς Ἄδν ψυχὴ τεθεωμένη, ἵν’ ὡσπερ τοῖς ἐν γῆ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνείλειεν ἥλιος, οὕτω καὶ τοῖς ὑπὸ γῆν ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις ἐπιλάμψῃ τὸ φῶς· ἵν’ ὡσπερ τοῖς ἐν γῆ ἐνηγγείσατο εἰρήνην, αἰχμαλώτοις ἄφρουν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καὶ τοῖς μὲν πιστεύουσι γέγονεν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, τοῖς δὲ ἀπειθήσασιν ἀπιστίας ἔλεγχος, οὕτω καὶ τοῖς ἐν Ἄδου “ἵνα αὐτῷ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων”»².

Ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν Ε΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἀναθεματίζει καὶ ὅσους δὲν πιστεύουν στὸ δόγμα γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδν: «Εἴ τις λέγει, ὅτι οὐκ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, σαρκωθείς σαρκὶ ἐμψυχωμένη, ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ, κατελήλυθεν εἰς τὸν Ἄδν, καὶ πάλιν εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ αὐτὸς ἀναβέβηκεν ... ἀνάθεμα ἔστω»³. Καὶ στὸ συναξάριο τοῦ Μεγάλου Σαββάτου διαβάζουμε καὶ ὁμολογοῦμε:

«Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν εἰς Ἄδου κάθοδον ἐορτάζομεν». Καὶ στὴ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου περιέχεται τὸ δόγμα τῆς Καθόδου τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδν σὲ μία εὐχή: «Καὶ καθάριας ἐν ὕδατι καὶ ἁγιάσας τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντάλλαγμα τῷ θανάτῳ, ἐν ᾧ κατειχόμεθα πεπραμένοι ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ κατελθὼν διὰ τοῦ σταυροῦ εἰς τὸν Ἄδν, ἵνα πληρώσῃ ἑαυτοῦ τὰ πάντα, ἔλυσε τὰς δούνας τοῦ θανάτου· καὶ ἀναστὰς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ὁδοποιήσας πάσῃ σαρκὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς φθορᾶς τῶν ἀρχηγῶν τῆς ζωῆς, ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα ἢ αὐτὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι πρωτεύων»⁴.

Τέλος, ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς μᾶς προτρέπει νὰ κατέλθουμε κι ἐμεῖς τροπικῶς στὸν Ἄδν, συνοδεύοντας τὸν Κύριο μετὰ τὴν ταπεινοφροσύνη μας, γιὰ νὰ ἀνέλθουμε μαζί Του: «Χριστὸς ἐν ἄδν: πρὸς τὴν ὑψοποιὸν ταπεινώσων συγκατέλθωμεν, ἵνα καὶ συναναστῶμεν καὶ συνυψωθῶμεν καὶ συνδοξασθῶμεν Θεὸν ὁρῶντες αἰεὶ καὶ ὁρῶμενοι»⁵.

1 Ἰωάννου Καρμίρη, Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος τοῦ Χριστοῦ ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου (Αθῆναι 1939), σ. 32.

2 Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ὀρθοδόξου πίστεως 3, 29 (PG 94, 1101). Πρβλ. Ἰωάννου Καρμίρη, σ. 110.

3 9ος δογματικὸς κανὼν Ε΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Mansi τ. Θ΄, σ. 397, 400, παρὰ: Ἰωάννου Καρμίρη, σ. 40.

4 Θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

5 Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Σάββατον, 2 (Schriften, Bd. V, σ. 122).

Προϋποθέσεις καὶ στάση προσευχῆς

A'

Οἱ προϋποθέσεις καὶ ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς φαίνονται καθαρά στὴ ζωὴ τῶν ἀγίων. Γράφει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος γιὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο: Γονάτισε ὁ μέγας αὐτὸς ἀγωνιστὴς τῶν πνευματικῶν στίβων, γιὰ νὰ ἀνορθώσει τοὺς πεσμένους στὸ πεδίο τῆς μάχης. Λύγιζε τὰ γόνατά του μπροστὰ στὸν Θεό, γιὰ νὰ κατεβάσει τὴν κραταιὰ δύναμη τοῦ οὐρανοῦ, γιὰ νὰ στηρίξει, νὰ θωρακίσει καὶ νὰ ὀπλίσει τοὺς μαχητὲς στὸν πολυμέτωπο ἀγῶνα τους:

«Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ἀχόρταστος τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ... ὁ φύλακας τῆς οἰκουμένης, μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴ συνεχῆ δέηση διέσωσε ὅλα τὰ ἔθνη. Νὰ τί ἔλεγε: "Γι' αὐτὸ γονατίζω μπροστὰ στὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ὅλα τὰ ἀγγελικὰ τάγματα τῶν οὐρανῶν καὶ ὅλες οἱ φυλὲς τῆς γῆς ἐπήραν ὑπαρξὴ καὶ ὀνομασία, καὶ τὸν παρακαλῶ γονατιστὸς νὰ σᾶς δώσει σύμφωνα μὲ τὸν ἄπειρο πλοῦτο τῆς δόξης Του, νὰ ἐνισχυθεῖτε στὸν ἐσωτερικὸ ἀνθρώπο μὲ τὴ δύναμη καὶ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ κατοικήσει ὁ Χριστὸς μέσα στὴν καρδιά σας διὰ τῆς πίστεως". Βλέπεις πόση δύναμη ἔχει ἡ προσευχή; Κάνει τοὺς ἀνθρώπους ναοὺς τοῦ Χριστοῦ... «Νὰ κατοικήσει, μᾶς λέει, ὁ Χριστὸς στὴν καρδιά σας». Τί μεγαλύτερο ἐγκώμιο γιὰ τὴν προσευχὴ θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ ἀπὸ τὸ νὰ κάνει τοὺς ἀνθρώπους ναοὺς τοῦ Θεοῦ; Αὐτὸν ποὺ δὲν χωροῦν οἱ οὐρανοί, Αὐτὸς εἰσέρχεται στὴν ψυχὴ ποὺ ζεῖ μὲ τὴν προσευχή...»

Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὸ φωτεινὸ παράδειγμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου ποὺ προσευχόταν γονατιστὸς καὶ ἀσφαλῶς ὄχι μόνο γονατιστὸς. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ σταυρικὸ πάθος, ἐκεῖ, στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, «θεῖς τὰ γόνατα προσήνετο» (Λουκ. κβ' 41). Στὴν ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος παρέδωσε τὸ πνεῦμα του προσευχόμενος γονατιστὸς γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν λιθοβολοῦσαν: «θεῖς τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη» (Πράξ. ζ' 60).

Αὐτὸ φυσικὰ δὲν σημαίνει πὼς μόνο ἡ γονυκλινὴ προσευχὴ εἶναι εὐάρεστη στὸν Θεό. Ἄλλωστε, δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὴ, μάλιστα γιὰ ἠλικιωμένους ἢ γιὰ ἄλλους ποὺ ἀδυνατοῦν νὰ προσευχηθοῦν γονατιστοὶ γιὰ λόγους ὑγείας. Ὅπωςδήποτε δὲν ἔχει τόση σημασία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡ στάση τοῦ σώματος, ὅσο ἡ στάση τῆς καρδιάς.

Ὁ Θεὸς ἀκούει περισσότερο τοὺς χτύπους τῆς ταπεινῆς καρδιάς, παρὰ αὐτὰ ποὺ προφέρουν τυπικὰ καὶ μηχανικὰ τὰ χεῖλη. «Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει» (Ψαλμ.

ν' 19). Ἡ πιὸ εὐπρόσδεκτη στὸν Θεὸ προσευχὴ, θυσία, εἶναι τὸ πνεῦμα ποὺ ἔχει συντριβεῖ ἀπὸ εἰλικρινὴ μετάνοια. Καρδιὰ ταπεινωμένη, ποὺ αἰσθάνεται τὴν ἁμαρτωλότητά της καὶ συντρίβεται, ποτὲ δὲν θὰ τὴν ἀπορρίψει ὁ Θεός, σ' ὅποια στάση καὶ ἂν προσεύχεται. Ὁ Ὑψίστος μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτου Ἰωὴλ λέει στὸν σκληροτράχηλο λαό: «Διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν καὶ ἐπιστράφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστὶ, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις» (β' 13). Μὴ διαρρηγνύετε τὰ ἱμάτιά σας, τὶς καρδιές σας σχίστε ἀπὸ τὸν πόνο τῆς μετανοίας καὶ τὴν συναίσθηση τῆς ἐνοχῆς σας. Καὶ ὁ πολυεύσπλαχνος Κύριος θὰ ἀκούσει τὴν προσευχὴ σας. Τὸ παράπονο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν λαὸ ποὺ προσεύχεται μόνο μὲ τὰ χεῖλη, ἐνῶ ἡ καρδιά του βρίσκεται πολὺ μακριά, ἐπαναλαμβάνει ὁ Κύριος: «Εγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ» (Ματθ. ιε' 8).

Χαρακτηριστικὴ καὶ ἡ τοποθέτηση τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Ἄς μὴ προφασισζόμεθα καὶ λέμε ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ προσεύχεται κανεὶς ποὺ ἔχει πολλές βιωτικὲς φροντίδες καὶ δὲν βρίσκεται κοντὰ σὲ ἱερὸ ναό. Ὅπου κι ἂν εἶσαι, μπορεῖς νὰ στήσεις τὸ θυσιαστήριό σου. Σὲ τίποτα δὲν σὲ ἐμποδίζει ὁ τόπος οὔτε καὶ ὁ καιρὸς.

Ἄλλὰ καὶ ἂν δὲν γονατίσεις καὶ ἂν δὲν χτυπήσεις τὸ στήθος σου καὶ δὲν ὑψώσεις τὰ χεῖρια σου στὸν οὐρανὸ, ἀρκεῖ νὰ ὑψώσεις τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά σου μὲ θερμότητα, τότε

προσευχήθηκες ἀληθινά. Διότι εἶναι δυνατὸν καὶ στὴν ἀγορὰ νὰ βρῖσκεσαι καὶ στὸν δρόμο νὰ βαδίζεις καὶ νὰ προσεύχεσαι. Τὸ ἴδιο καὶ στὸ μαγειρεῖο νὰ εἶσαι, ὅταν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πᾶς στὴν ἐκκλησία, μπορεῖς νὰ προσευχηθεῖς συνειδητά. Δὲν ἀπορρίπτει τὸν τόπο ὁ Θεός. Ἐνα μόνο ζητάει, θερμὴ σκέψη καὶ ἐνάρετη ζωὴ. Παράδειγμα ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Δεμένος πάνω στὸ βασανιστικὸ ξύλο μέσα στὸ δεσμωτήριο, μὲ τὴ θερμὴ προσευχὴ του, προκάλεσε σεισμὸ στὸ δεσμωτήριο. Καὶ ὁ Ἐζεκίας, ὑπτιος στὸ κρεβάτι ἀπὸ τὴν ἀσθένειά του, θεραπεύθηκε μὲ τὴν προσευχὴ. Καὶ ὁ ληστής πάνω στὸν σιαυρὸ τεντωμένος μὲ λίγα ἱκετευτικὰ λόγια κέρδισε τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ὁ Ἱερεμίας μέσα στὸν βόρβορο καὶ ὁ Δανιὴλ στὸν λάκκο τῶν λιονταριῶν καὶ ὁ Ἰωνᾶς στὴν κοιλία τοῦ κήτους παρακάλεσαν τὸν Θεὸ καὶ εἰσακούσθησαν. Ὅπου κι ἂν βρῖσκεσαι, προσευχήσου καὶ θὰ εἰσακουσθεῖς.»

Ὁ Θεὸς ἀκούει περισσότερο τοὺς χτύπους τῆς ταπεινῆς καρδιάς, παρὰ αὐτὰ ποὺ προφέρουν τυπικὰ καὶ μηχανικὰ τὰ χεῖλη.

«Οὔσης οὖν ὀφίας τῆ ἡμέρα ἐκείνη τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν. Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καγὼ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. Ὡμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ· ἑωράκαμεν τὸν Κύριον, ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐάν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΘΩΜΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. κ' 19-31
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. ε' 12-20

τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Ὡμᾶς μετ' αὐτῶν, ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Ὡμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη Ὡμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ»

ΠΕΡΙΓΥΗΛΟΓΗ ΚΑΙ ΘΕΑ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

«τῶν θυρῶν κεκλεισμένων»

Κυριακὴ τοῦ Ὡμᾶ σήμερα, καὶ τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα μᾶς καθοδηγεῖ στὴν ἀνακάλυψη τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο βίωσαν τὸ μυστήριον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου οἱ μαθητὲς Του τότε, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ὁποῖο μπορούμε νὰ τὸ βιώσουμε καὶ ἐμεῖς, οἱ σημερινοὶ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ κείμενο τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου σημειώνεται, σὲ δύο σημεία, ὅτι οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου εὐρίσκοντο στὸ οἶκημα τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, μὲ κλειστὲς καὶ πιθανὸν κλειδωμένες τὶς θύρες, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ὁ φόβος γιὰ τὸ τί ἐπρόκειτο νὰ ἀκολουθήσει μετὰ τὴ Σταύρωση τοῦ Διδασκάλου τοὺς τοὺς συνεῖχε. Σὲ αὐτὸ τὸ κλειστὸ οἶκημα τοὺς ἐμφανίζεται γιὰ δύο φορὲς ὁ Κύριος τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεώς Του, καὶ τὴν ἐπομένη ἐβδομάδα πάλι τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος (μία τῶν Σαββάτων), αὐτὴν ποὺ ἐμεῖς οἱ χριστιανοὶ ὀνομάσαμε Κυριακὴ. Ἡ διπλὴ ἐμφάνισις ἔγινε, ἐπειδὴ τὴν πρώτη φορά ἀπουσίαζε ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν μαθητῶν ὁ Ὡμᾶς.

Ἡ πιστοποίηση τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἔγινε σὲ κλειστὸ κῶρο, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων. Βεβαίως, σὲ ἄλλες περιπτώσεις ὁ Ἀναστὰς Κύριος ἐμφανίζεται στὸν κῆπο ἔξω ἀπὸ τὸ κενὸ μνήμα, στὴν ὑπαιθρο, παρὰ τὴν λίμνη τῆς Γεννησαρέτ, καὶ ἄλλου, σὲ ἀνοικτοὺς χώρους. Ὁ κλειστὸς κῶρος τοῦ οἰκῆματος καὶ οἱ κλειστὲς θύρες μᾶς παραπέμπουν στὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου μας γιὰ τὸ πῶς νὰ κάνουμε τὴν καθαρὰ προσευχή: «σὺ δὲ διὰν προσεύχῃ, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου ...» (Ματθ. 6: 6). Ἡ ἀπομόνωση ἀπὸ τοὺς θορύβους τῆς καθημερινότητος καὶ ἀπὸ τοὺς περισπασμοὺς τῶν ἐργασιῶν καὶ φροντίδων μας εἶναι προϋπόθεση, γιὰ νὰ προσεγγίσουμε ἐν ἡσυχίᾳ τὸν Κύριο καὶ νὰ ξεκινήσουμε τὸν διάλογο μαζί Του. Κάτι τέτοιο ὑποδηλώνεται καὶ στὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα. Οἱ μαθητὲς βλέπουν τὸν Ἀναστημένο Κύριο μέσα σὲ ἕνα περιβάλλον ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ συμβεῖ καὶ σὲ ἐμᾶς σήμερα. Ἡ ἐν ἡσυχίᾳ προσευχὴ καὶ θεὰ τοῦ Κυρίου μπορεῖ νὰ μᾶς προσφέρει τὴν ἐμπειρία τῆς παρουσίας Του καὶ νὰ Τὸν δοῦμε ὅπως τὸν εἶδαν τότε οἱ μαθητὲς Του στὸ ὑπερῶο καὶ διαχρονικῶς οἱ ἅγιοι ὄλων τῶν ἐποχῶν ἐν τῇ προσευχῇ καὶ «ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου» (Λουκ. 24: 35).

Ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε συγκέντρωση – σύναξη τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας, ζητεῖται τὸ κλείσιμο τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ, ὥστε νὰ μὴν εἰσέλθει καὶ παρευρεθεῖ κάποιος ἀμύητος: «Τὰς θύρας, τὰς θύρας, ἐν σοφίᾳ πρόσκωμεν». Κι αὐτὸ στα ἀρχαῖα χρόνια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας γινόταν κυριολεκτικῶς μὲ τὸ κλείσιμο τῶν θυρῶν καὶ μὲ τὸ διακόνημα τῶν θυρωρῶν, τὸ ὁποῖο εἶχαν κάποιοι χριστιανοί. Ἦταν δηλαδὴ ἐπιφορτισμένοι νὰ κλείνουν τὶς θύρες τοῦ ναοῦ καὶ νὰ μὴν ἐπιτρέπουν σὲ ἀβαπτίστους (ἀμυήτους) νὰ παρευρίσκονται μέσα σὲ αὐτόν. Σήμερα αὐτὸ δὲν διατηρεῖται, ἀλλὰ τὸ πρόσταγμα τῶν ἱερουργῶν μᾶς καλεῖ νὰ κλείσουμε τὶς θύρες τῶν αἰσθήσεων, ὥστε ἀπερίσπαστοι νὰ βιώσουμε τὴν τέλεση τοῦ Μυστηρίου καὶ νὰ ζήσουμε οὐράνιες ἐμπειρίες.

Θυρίδες τοῦ νοῦ τῆς ψυχῆς ὀνομάζονται οἱ αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Γιατὶ μέσῳ αὐτῶν εἰσέρχονται στὸν νοῦ μας εἰκόνες, παραστάσεις, ἔννοιες, πρόσωπα, γεγονότα. Ὁ νοῦς μας διὰ τῶν θυρίδων αὐτῶν ἀνοίγεται πρὸς τὸν ἔξωτερικὸ κόσμον καὶ συνομιλεῖ μαζί του. Ἐπειδὴ, ὁμως, κατὰ τὴν ἐν γένει προσευχὴ καὶ τὴν τέλεση τῆς θείας Λατρείας πρέπει ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς μας νὰ προσπλῶνεται στὰ λεγόμενα καὶ στὰ τελούμενα, γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀπαιτεῖται φυλακὴ τῶν αἰσθήσεων καὶ φυλακὴ τοῦ νοῦ. Πρέπει κατὰ κάποιον τρόπο νὰ κλείσουμε αὐτὲς τὶς θύρες-θυρίδες, γιὰ νὰ μὴν εἰσέρχονται παραστάσεις καὶ λογισμοί, ποὺ μᾶς ἀποσποῦν ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν θεῖα Λατρεία. Καὶ μόνον ἔτσι, δηλαδὴ μὲ κλειστὲς αὐτὲς τὶς θυρίδες (τῶν θυρῶν κεκλεισμένων), μπορούμε πράγματι νὰ νιώσουμε καὶ νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν παρουσία τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ κατὰ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν λατρεία, ὅπως τὸν ἐνίωσαν καὶ οἱ ἅγιοι μαθητὲς Του στὸ ὑπερῶο τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἡ καθαρὰ προσευχὴ καὶ ἡ ἐν «πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» (Ἰω. 4: 23, 24) λατρεία τοῦ Κυρίου μας μᾶς ὀδηγοῦν στὴν ἔνωση τοῦ νοῦ τῆς ψυχῆς μας μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ σὲ αὐτὴν τὴν ἔνωση Τὸν βλέπουμε καὶ Τὸν νιώθουμε ὅπως καὶ οἱ ἀπόστολοι τότε. Σὲ κάθε ἐποχὴ καὶ σὲ κάθε ἀγωνιζόμενο πιστὸ ὁ Ἀναστὰς Κύριος ἐμφανίζεται τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, γι' αὐτὸ καὶ μακαρίζει τοὺς μὴ ἰδόντας καὶ πιστεύσαντας.

«Ἐλθὼν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας

εἰσήλθε πρὸς Πιλάτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδὸνα καὶ καθελῶν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσήθεώρου πού τίθεται.

Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμῃ ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρῶτῃ

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Μάρκ. ιε´ 43 - ιστ´ 8
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. στ´ 1-7

τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον

ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσι ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιῶις, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἄλλ' ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ».

ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ

«τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον;»

Τὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων, τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία μας τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκδέχονταν τὸν Κύριο· τοὺς δύο κρυφοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου Νικόδημο καὶ Ἰωσήφ καὶ τὶς μυροφόρες γυναῖκες. Μάλιστα αὐτὲς οἱ μυροφόρες γυναῖκες, ἐκτὸς ἀπὸ μυροφόρες, ἀνεδείχθησαν καὶ οἱ πρῶτες αὐτόπτες μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα περιγράφεται ἡ ἐπιθυμία καὶ τὸ σχέδιο τῶν μυροφόρων γυναικῶν. Ἐπειδὴ δὲν πρόλαβαν κατὰ τὴ βεβιασμένη ταφὴ νὰ μυρῶσουν ὅπως ἤθελαν τὸ νεκρὸ σῶμα τοῦ ἀγαπημένου Διδασκάλου, ἤθελαν νὰ τὸ κάνουν τὴν πρώτη ἡμέρα μετὰ τὸ Σάββατο, ποῦ ἦταν ὑποχρεωτικὴ ἀργία καὶ κατάπαυση ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα, τὴν ἡμέρα ποῦ σήμερα καλοῦμε Κυριακὴ. Γι' αὐτὸ, ὅπως ἀναφέρουν οἱ εὐαγγελιστές, *λίαν πρῶτῃ, «ὄρθρον βαθέος»* (Λουκ. 24: 1), *«σκοτίας ἐπὶ οὐσῆς»* (Ἰω. 20: 1) ξεκίνησαν γιὰ τὸ ἱερό τους ἔργο. Δὲν περίμεναν νὰ ξημερώσει καλά, ἀπὸ τὸν ζῆλο καὶ τὸν πόθο ποῦ εἶχαν νὰ ἐπιτελέσουν τὸ ἱερό τους καθῆκον, ἀλλὰ καὶ νὰ ξαναδοῦν τὸν ἀγαπημένο τους νεκρὸ.

Κάτι, ὅμως, τὶς προβλημάτιζε: *Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον;* Ὅλη τους ἡ σκέψη ἦταν ἀπορροφημένη στὸ ἀξεπέραστο πρόβλημά τους. Σὲ ὅλο τὸν δρόμο αὐτὸ συζητοῦσαν, χωρὶς νὰ βρῖσκουν λύση. Ἦταν ἀδύναμες γυναῖκες, καὶ ὁ λίθος ἦν *μέγας σφόδρα*, ἦταν πέραν τῶν δυνάμεών τους. Παρ' ὅλα αὐτὰ, συνέχιζαν τὴν πορεία τους, γιὰ νὰ φθάσουν μέχρι τὸν κῆπο ὅπου ὑπῆρχε τὸ μνημα.

Παραδόξως, ὅμως, ὅταν ἔφθασαν στὸν προορισμό τους, διαπιστώνουν ἕνα ἀπροσδόκητο θαῦμα: *θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος*. Στὸ τέλος τῆς πορείας τους εἶχε ἀπομακρυνθεῖ τὸ ἀνυπέβλητο στὸ μυαλό τους ἐμπόδιο. Καὶ ἀκόμη, εἶδαν τὸν τάφο κενὸ καὶ εἶδαν ἄγγελο Κυρίου (*νεανίσκον περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν*) ὁ ὁποῖος τοὺς ἀνήγγειλε τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου καὶ ὅτι πρόκειται νὰ τοὺς ἐμφανισθεῖ καὶ νὰ ἐνημερώσουν καὶ τοὺς μαθητὲς Του. Αὐτὲς οἱ γυναικεῖες ψυχὲς μὲ τὸ ἀνδρεῖο φρόνημα ξεκίνησαν γιὰ νὰ μυρῶσουν τὸ νεκρὸ σῶμα, προβληματίζονταν γιὰ τὸ ἐμπόδιο τοῦ λίθου καὶ πράττοντας τὸ ἱερὸ χρέος τους ἔμαθαν κάτι τὸ ἀπρόσμενο καὶ συγκλονιστικό: τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Πήγαιναν νὰ μυρῶσουν ἕνα νεκρὸ, καὶ ἔχσαν τὴν Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ. Πήγαιναν νὰ ξαναδοῦν ἕνα ἀγαπημένο νεκρὸ, καὶ βλέπουν τὸν ἀγαπημένο ὡς Ἀναστημένο πλέον!

Οἱ πράξεις καὶ κινήσεις αὐτῶν τῶν ἁγίων γυναικῶν μᾶς ὠθοῦν σὲ σύγκριση μὲ τὴ δική μας ζωὴ. Τελοῦμε τὰ δικά μας καθήκοντα *λίαν πρῶτῃ*, μὲ προθυμία, μὲ ἐπιμέλεια, μὲ θάρρος, μὲ συνέπεια, μὲ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονή; ἔχουμε τὴ διάθεση καὶ τὴν προθυμία γιὰ τὴν προσευχὴ στὸ σπίτι μας, γιὰ τὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ στὸν ναό, γιὰ τὴ γνώση καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ θείου θελήματος στὴν καθημερινότητά μας; Ἄς παραδειγματισθοῦμε ἀπὸ τὶς πράξεις καὶ τὶς διαθέσεις τῶν ἁγίων μυροφόρων γυναικῶν.

Σίγουρα θὰ παρουσιάζονται καὶ στὴ δική μας ζωὴ πολλὰ ἐμπόδια, καὶ ὀρισμένα θὰ τὰ θεωροῦμε ἀξεπέραστα. Συχνὰ θὰ ἀποροῦμε καὶ ἐμεῖς: *τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον;* Ποιὸς θὰ βγάλει τὰ ἐμπόδια τῶν θλίψεων, τῶν ἀντιζησιῶν, τῶν συμφορῶν, τῶν ἀσθενειῶν, τῶν τόσων δυσκολιῶν ποῦ μᾶς κρύβουν τὴν θέα τοῦ ἀγαπημένου μας Κυρίου, ποῦ μᾶς στεροῦν τὴν αἴσθησι τῆς παρουσίας Του τόσες φορὲς καὶ τόσο συχνά!

Αὐτὸ ποῦ μᾶς διαφεύγει, ὅμως, εἶναι ὅτι ὅλη ἡ ζωὴ μας, ἐὰν τὸ ἐπιθυμοῦμε, μᾶς ὀδηγεῖ στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· ὅλες οἱ συνθηκὲς καὶ οἱ περιστάσεις, ἐὰν δὲν ἀπογοπευόμαστε ἀπὸ ὅσα θλιβερὰ μᾶς ἐπισκέπτονται καὶ ἐὰν τηροῦμε τὶς ἐντολὲς Του, μᾶς ὀδηγοῦν στὴ θέα τοῦ Προσώπου Του. Ἡ κατὰ Χριστὸν ἀντιμετώπισσι τῶν ἐμποδίων τῆς ζωῆς μᾶς φέρνει ἕνα βῆμα πλησιέστερα στὸ Πρόσωπό Του.

Οἱ Μυροφόρες ἔχασαν τὴ γαλήνη καὶ τὸν χρόνον τους σκεπτόμενες ἕνα ἐμπόδιο, τὸ ὁποῖο ἀποδείχθηκε ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἐμπόδιζε τελικὰ στὴν ἐκτέλεσι τοῦ καθήκοντός τους. Καὶ ἐμεῖς ἄς μὴν ἀφήνομε τὰ ἐμπόδια καὶ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς μας νὰ μᾶς ταλανίζου· πίσω καὶ πέρα ἀπὸ αὐτὰ μᾶς περιμένει ὁ Κύριος Ἰησοῦς, γιὰ νὰ μᾶς φανερωθεῖ καὶ νὰ γεμίσει τὴν ὑπαρξή μας μὲ τὴν παρουσία Του καὶ τὴν ἀνεξίχνιαστὴ ἀγάπην Του. *«Τίς ἡμᾶς χωρίζει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάκαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι ἐνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικώμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελος οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεσιῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὑψωμα οὔτε βάθος οὔτε τίς κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρῖσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν»* (Ρωμ. 8: 35-39).

Λαμπριάτικος Ψάλτης (ἀπόσπασμα)

Τὸ δειλινὸν ἐφάνησαν μακρόθεν νὰ καταβαίνωσι τὴν ράخين ἐρχόμενοι αἱ καλυβιώτισσαι γυναῖκες, αἱ ποιμενίδες καὶ βοσκίδες τῶν ἀγροτικῶν συνοικιῶν. Ἦλθαν φέρουσαι πελωρίους κοφίνους, γεμάτους ἄνθη, λαμπάδας, κηρία καὶ ἀγγεῖα μὲ ἔλαιον, καὶ πρόσφορα καὶ μικρὰς φιαλίδας μὲ νᾶμα, ἢ ὀδηγοῦσαι ὀνάρια μὲ τὰ σάγματα ἐπεστρωμένα διὰ κιλιμίων καὶ χραιμίων, φορτωμένα τορβάδες καὶ διασάκκια μὲ φλάσκας οἴνου, μὲ τυρία νωπὰ ἢ ζεματισμένα καὶ κόκκινα αὐγά. Κατόπιν ἐφάνησαν σφυρίζοντες ἀλλοκότως δύο ἢ τρεῖς βοσκοὶ μὲ τὰς ἀγέλας των, τὰς ὁποίας ὠδήγησαν παρὰ τὸν ἀπότομον κρημνὸν πρὸς τὴν θάλασσαν. Οἱ τράγοι ἐπήδων ἀπὸ βράχον εἰς βράχον, ἀπὸ ὄχθον εἰς ὄχθον, ἀπὸ κοίλωμα εἰς κοίλωμα, ἐνῶ τὰ ἐρίφια χαριέντως σκιρτῶντα ἔτρεχον κατόπιν τῶν αἰγῶν βελάζοντα, ἀγαλλόμενα πρὸς τὴν νέαν δι' αὐτὰ ἀπόλαυσιν τοῦ ἀγνώστου τούτου πράγματος, τῆς ζωῆς, ἐκθέτοντα εἰς τὸν ἥλιον τὰ στακτερὰ ἢ στικτὰ καὶ λευκὰ καὶ μαῦρα τριχώματά των, ἐνῶ οἱ βοσκοὶ, ὑψηλοὶ, ρωμαλέοι, τραχεῖς, φριξότριχες, ἥλιοκαεῖς τὴν ὄψιν, ἔτρεχον ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω μὲ τὰς μακρὰς, ἴσας μὲ τὸ ἀνάστημά των, καμπύλας τὴν λαβὴν ράβδους των, σοβοῦντες μετὰ πολυήχου συριγμοῦ τὴν δυσάγωγον καὶ σκιρτητικὴν ἀγέλην.

Τελευταῖοι ἔφθασαν οἱ ποιμένες ἄνευ τῶν ἀμνάδων των, τὰς ὁποίας εἶχον ἀφήσει ὀπίσω εἰς τὰς μάνδρας, κομίσαντες μόνον δύο ἄρνια σφαγμένα. Ἐφθασαν συγυρισμένοι, ἀλλαγμένοι, στολισμένοι ὄλοι των, μὲ καθαρὸς χιτῶνας, κοντὰ βρακία καὶ ὑψηλὰς βλαχόκαλτσες, μὲ πλατέα ζωνάρια κίτρινα ἢ κόκκινα, ξυραφισμένοι καὶ μὲ τοὺς λινοχρῶς ἢ καστανοὺς μύστακας ἀγκιστροειδεῖς.

Ταχέως ἐκκλινεν ἡ ἡμέρα καὶ ὁ ἥλιος ἔδυσεν εἰς μίαν ράخين τοῦ Πηλίου, ἀντικρὺ, ἀφοῦ ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας εἶχε μείνει στεφανωμένος μὲ κυάνα καὶ περιπόρφυρα χρυσαυγῆ νέφη, ἀντιλαμπάνων ὁ ἴδιος ὄσπν ἀπέδιδε δόξαν καὶ λάμψιν, καὶ ἐπὶ δέκα λεπτὰ ἀκόμη, ἀφοῦ ἐβασίλευσεν, αἱ ἀκτίνες τῆς στέψεώς του ἔμειναν χρυσοφαεῖς, πορφυρίζουσαι, κυανίζουσαι, βάπτουσαι τὸ βουνὸν μὲ ἰώδες χρῶμα. Εἶτα κατῆλθεν ἡρέμα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους ἡ νύξ, σπείρουσα παντοῦ τὸ βαθὺ καὶ ἄρρητον μυστήριόν της, καὶ οἱ ἔμψυχοι κρότοι καὶ ψίθυροι τῆς φύσεως ἐξηγέρθησαν εἰς τὰς ράχεις, εἰς τοὺς λόγγους, εἰς τὰς φάραγγας, καὶ ἡ ὄφρυς τοῦ βουνοῦ ἠτμίσθη καὶ συνεστάλη ὑγρὰ καὶ τὸ βλέφαρον τοῦ λόφου κατῆλθε, καὶ ἐκλείσθη εἰς ἓν, βουνόν, ρεματιὰ καὶ κάμπος. Καὶ ὁ μπαρμπα-Κωνσταντὸς ὁ Ζ' μαροχαφτης, τρίτος πάρεδρος τοῦ χωρίου <Ἀν...>, τοῦ Δήμου Λίτης δὲν ἐφάνη οὐδαμῶθεν νὰ ἔρχεται.

Ἦτο δὲ ἀνήσυχος ὁ ἱερεὺς, καὶ φόβος ἦτο νὰ μείνωσι χωρὶς Ἀνάστασιν καὶ λειτουργίαν. Διότι εὐλόγως δὲν ἦδύνατο ἄνευ βοηθοῦ νὰ ἱεροπρακτίσῃ. Λειτουργία χωρὶς ἓνα τοῦλάχιστον ψάλτην ἢ ἀναγνώστην δὲν γίνεται. Οἱ ποιμένες καὶ οἱ βοσκοὶ ἦσαν ὄλοι, ὡς εἰκόσ, οὐ μόνον ἀγράμματοι, ἀλλὰ καὶ ἀλιβάνιστοι οἱ κακόμοιροι πολλοὶ τούτων...

— Τὰ ξέρω ἐγὼ ἀπ' ὄξου τὰ πλιότερα τὰ γράμματα, παπά, τοῦ ἔλεγεν ἡ θεῖα τὸ Μαθηνῶ, διὰ νὰ τοῦ δώσῃ θάρρος· τὰ κανοναρχῶ κειδὰ στ' αὐτὴ τοῦ γερο-Φιλιππῆ, κι ὁ γερο-Φιλιππῆς, ὁποῦ 'ν' θεοφοβούμενος ἄνθρωπος, θὰ τὰ λήη κειδὰ ὅπως-ὅπως...

— Νὰ δὰ ἡ ὥρα νὰ σὲ κάμουμε καὶ ψάλτη, Μαθηνῶ! ἀπῆντησε γελάσας ὁ ἱερεὺς...

Ὁ παπα-Διανέλος ἐσηκώθη στεναζῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναόν, καὶ προσεκύνησεν εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ ἱεροῦ Βήματος. Εὐθὺς κατόπιν του ἔτρεξαν ἡ γρια-Μαθηνῶ καὶ ἡ θεῖα τὸ Σειραίνω, ἡ σημαιοφόρος τῶν πανηγύρεων. Αἱ δύο γυναῖκες ἤρχισαν νὰ ἀναζωπυρῶσι τὰ φιτίλια, νὰ ρίπτωσιν ἔλαιον εἰς τὰς κανδήλας καὶ νὰ κάμνωσιν ἐγκαρδίους σταυρούς. Ἦισθάνοντο ἀνέκφραστον χαρὰν καὶ γλύκαν εἰς τὰ σωθικά των. Ἦτο Ἀνάστασις, Ἀνάστασις! Τὸ πρόσωπον τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ ἔλαμπε μὲ ἅγιον φῶς, δεξιὰ τῆς Ἰερᾶς Πύλης. Ἦ μορφή τῆς Δεσποίνης Θεοτόκου ἤστραπτεν ἐξ ἀπάτου χαρᾶς ἀριστερόθεν, κρατούσης τὸ θεῖον βρέφος της. Ἦ ὄψις τοῦ τιμίου Προδρόμου, μὲ ἓνα βόστρυχον τῆς κόμης φρίττοντα πρὸς τὰ ἄνω, ὡς νὰ ἔμεινεν ἀνωρθωμένος ἀπὸ τὴν πρόσψυσιν τοῦ θηριώδους δημίου τοῦ ἀποκόψαντος τὴν σεβάσμιον κάραν τοῦ μείζονος ἐξ ὅσων ἐγέννησαν κατὰ φύσιν αἱ γυναῖκες ἀνδρῶν, ἐσελαγίζετο ἐκ μυστικῆς εὐφροσύνης παραπλευρῶς ἐκείνου οὗ τὴν φρικτὴν κορυφὴν ἠξιώθη νὰ χειροθετήσῃ. Καὶ ὁ ἡγαπημένος μαθητὴς ἦτο ἀκόμη ἐκεῖ, καὶ συνέχαιρεν ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει, ἂν καὶ πτυχιὰ τις μερίμνης συνέστελλε τὸ ὑψηλὸν μέτωπόν του, προβλέποντος ὅτι θρασὺς ἱερόσυλος ἔμμελε μετ' οὐ πολὺ νὰ τὸν ἀρπάσῃ ἐκ τῆς κόγχης του διὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς Ἀθήνας καὶ τὸν καθιδρῶσῃ ὅχι εἰς ναὸν καὶ ὀλοκαύτωμα καὶ θυσιαστήριον, ὅχι εἰς τόπον τοῦ καρπῶσαι, ἀλλ' εἰς Μουσεῖον, Ὑψίστε Θεεῖ! ...

Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, Ἄπαντα, τόμος 2 (Ἀθήνα: Δόμος, 1982), σσ. 521-524.

ZOH

Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικὸν
Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ZOH»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH» Σ.Α., Καρύτση 14, (4ος ὄροφος) 105 61 Ἀθῆνα.

Τηλ.: 210 64 28 331 (Καθημερινὸς 8:00 - 14:00), e-mail: athenszoh@gmail.com

Διευθυντὴς Συντάξεως: π. Σεραφεῖμ Στολάκης, Καρύτση 14, 105 61 Ἀθῆνα.

Ἐκτύπων: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρνῶν.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lyhnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικοῦ (10 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἐξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποῦ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, BIC/Swift Code: ETHNGRAA, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὄνομα τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ZOH)
- Στὸ βιβλιοπωλεῖο «ZOH» (Καρύτση 14, Ἀθῆνα) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς ποῦ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὅσους ἔχουν ὀφειλὴ (χωρὶς τέλη) ἢ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ δ/σση τοῦ περιοδικοῦ (Καρύτση 14, 105 61 Ἀθῆνα) (μὲ ἐπιβάρυνση μὲ τέλη)
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ κόβουν σχετικὴς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικοῦ (25 €) / Κύπρου (15 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα

Τὸ περιοδικὸ ἀποστέλλεται καὶ σὲ ἠλεκτρονικὴ μορφή (pdf)
ἀντὶ τῆς ἔντυπης μὲ τὴν συνδρομὴ τῶν 10 εὐρώ,
γιὰ ὄσους συνδρομητὲς τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ μᾶς τὸ δηλώσουν.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ «ΖΩΗΣ»

4^ο

“Άλλο θέμα τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἐτῶν ἀπησχόλει ἐπίσης τὴν Ἀδελφότητα ἦτο καὶ ἡ ἐργασία ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ γίνῃ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας. Οἱ περισσότεροὶ διανοούμενοι τῆς χώρας μας, ἐπηρεασμένοι ἀκόμα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τοῦ ὀρθολογισμοῦ παρελθόντων αἰώνων, προσέβλεπαν πρὸς τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως μὲ κάποιαν δυσπιστίαν καὶ ἐθεώρουν ὡς κάτι τὸ ἀναχρονιστικὸν καὶ ἀναξιοπρεπὲς δι’ αὐτοὺς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ περιοδικὸν μας *Ζωή* ἐπραγματεύετο ἐπιστημονικὰ καὶ ἀπολογητικὰ ζητήματα καὶ μὲ ἐπιστημονικὴν ἐπιχειρηματολογίαν ἀνεσκεύαζε τὰς ἐπινοήσεις τῆς ἀρνήσεως καὶ καταχώρωνε τὰς θέσεις τῆς χριστιανικῆς πίστεως, εἶχε δὲ ἐκδώσει καὶ τινὰς ἀπολογητικὰς πραγματείας.

Ἄλλ’ ἡ *Ζωή* ἔφερε ἐν τῷ συνόλῳ τῆς χαρακτῆρα οἰκοδομητικόν, ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονας ὡς λαϊκὸν περιοδικόν καὶ εἰς μικρὸν ἀριθμὸν ἐκυκλοφόρει μεταξὺ αὐτῶν. Ἀπὸ ἐρεῦνας καὶ διαπιστώσεις τῶν ἀδελφῶν ἐβεβαιώθημεν ὅτι ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων, τόσον ἐνταῦθα ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, πολλοὶ καλῆς προαιρέσεως, εἰς τοὺς ὁποίους, ἐὰν παρουσιάζετο ὁ Χριστιανισμὸς ὡς στοιχεῖον πολιτισμοῦ, ὡς ἡ πηγὴ ἀνωτέρας μορφώσεως καὶ ζωῆς, ὡς ἡ Ἀλήθεια, θὰ ἔκαμε ἀναμφιβόλως ἀγαθοτάτην ἐντύπωσιν. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ τρόπος, ὥστε νὰ παρουσιασθῇ ἀπὸ τὰς πολλὰς ὄψεις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μία ἀκόμη: ἐκείνη ἡ ὁποία θὰ ἱκανοποιεῖ τὰς ἐκζητήσεις καὶ τὴν νοοτροπίαν τῶν ἐπιστημόνων μας.

Κατόπιν συνεννοήσεως τοῦ προϊσταμένου τῆς Ἀδελφότητος μὲ τὸν τότε ὑφηγητὴν τῆς Νομικῆς Σχολῆς κ. Ἄλ. Τσιριντάνην καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εὐαριθμούς εὐσεβεῖς ἐπιστήμονας, ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις νὰ ἐκδοθῇ τὸ κατάλληλον διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν περιοδικόν, αἱ Ἄκτινες. Τὸ συντακτικὸν προσωπικὸν τοῦ περιοδικοῦ θὰ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τοὺς περὶ τὸν κ. Τσιριντάνην καὶ ἀπὸ μέλη τῆς Ἀδελφότητος ἡμῶν. Ἡ ἐκτύπωσις, ἡ σύστασις καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ περιοδικοῦ θὰ ἀνελαμβάνοντο ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος. Μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἔστω καὶ ἀπλή δοκιμὴ, προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ, τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1938. Χάρις εἰς τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν οἱ ἕκασταχοῦ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι εὐσεβεῖς κατέβαλον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος ποῦ ὑπῆρχεν εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ διανοουμένου κόσμου, τὸ νέον περιοδικὸν ἤρχισε νὰ κυκλοφορῇ εἰς χιλιάδας, εἰς ὅσα κανένα ἄλλο περιοδικὸν τοῦ αὐτοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ δὲν εἶχε μέχρι τότε κυκλοφορήσει. Τὸ ἀξιοσημείωτον ὅμως ἦτο ὅτι ἐξ ἀφορμῆς τῶν περὶ τὸ περιοδικὸν αὐτὸ προσπαθειῶν ἀνεπτύχθη ἕνας ἀκόμη στενότερος σύνδεσμος μεταξὺ τῆς Ἀδελφότητός μας καὶ τῶν περὶ τὸν κ. Ἄλ. Τσιριντάνην εὐσεβῶν ἐπιστημόνων.

Αὕτη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἦτο ἡ κατάστασις καὶ ἡ ἐργασία τῆς Ἀδελφότητος ἡμῶν κατὰ τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940.

Κεφάλαιον Α'. Ὁ Πόλεμος

2. Ἡ Ἐπιστράτευσις

Ἡ Ἀδελφότης μας ἰδρύθη καὶ ἀνεπτύχθη καὶ ἐργάζεται μέσα εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐπομένως αἱ περιπέτειαι καὶ αἱ διάφοροι ἀνελίξεις τοῦ ἔθνους μας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀφήνουν αὐτὴν ἀσυγκίνητον καὶ ἀπροσάρμοστον.

Ἡ 28η Ὀκτωβρίου ἐνεκαινίασε τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἐκτάκτως περιπετειώδους περιόδου δι’ ὅλοκληρον τὸν χριστιανικὸν μας λαόν, ἀλλὰ καὶ μιᾶς ἐντονωτέρας πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐργασίας διὰ τὴν Ἀδελφότητά μας. Ἐνα ξένον κράτος, τὸ ἰταλικόν, ἐπηρεασμένον ἀπὸ τὰ ὕλιστικά διδάγματα τῶν ἰθυνόντων αὐτό, πλήρες δὲ ἀλαζονείας καὶ μὲ ἀρπακτικὰς διαθέσεις, χωρὶς σεβασμὸν πρὸς τὸ θεῖον καὶ ἀνθρώπινον δίκαιον, ἐζήτησε νὰ ὑποτάξῃ τὴν χώραν μας, διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ, καθόσον ἐξηρτάτο ἀπὸ αὐτό, δούλην του. Ἐὰν ἐπραγματοποιεῖτο ἢ καὶ ἐμονιμοποιεῖτο ἡ τοιαύτη κατοχὴ, ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ κατελύετο ὡς κράτος, θὰ διελύετο ἴσως ὡς ἔθνος, πιθανώτατα δὲ θὰ ἐξηναγκάζετο καὶ εἰς ἀποδοχὴν ἄλλων θρησκευτικῶν δογμάτων. Ἡ ἐλευθερία, ὄχι μόνον ἡ πολιτικὴ καὶ ἐθνικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ θρησκευτικὴ καὶ γενικώτερον ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως θὰ κατεπατεῖτο, ὄν τρόπον εἶχε καταπατηθῇ ὑπὸ τῆς ἰδίας δυνάμεως εἰς τὰς ὑπ’ αὐτῆς κατεχομένας ἑλληνικὰς νήσους. Συνεπῶς, μέσα εἰς μίαν τοιαύτην συμφορὰν καὶ ἡ Ἀδελφότης, ὡς ὄργανισμὸς ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως καὶ ἐλευθερίας, θὰ ἦτο κατὰ πάσαν πιθανότητα ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ.

Ἐναντι λοιπὸν τοῦ ἐπικραμένου αὐτοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ κινδύνου, ἔπρεπε ἡ Ἀδελφότης διὰ λόγους γενικοὺς καὶ εἰδικούς νὰ καθορίσῃ ἀπαρχῆς τὴν θέσιν της. Ἐν ἐκ τῶν δύο ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ: Ἡ νὰ ὑποσταλῇ πρὸ τῆς ὠμῆς ἀδικίας, νὰ κλεισθῇ εἰς τὴν ἀφάνειαν, νὰ ἀφήσῃ ἀβοήθητον εἰς τὰς κρίσεις αὐτὰς ἡμέρας τὸν λαόν, μὲ τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις τόσον πολὺ συνεδέετο, καὶ νὰ παραμείνῃ καιροσκοποῦσα διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐργασίας της ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν περιστάσεων, ἢ νὰ ἀναμιχθῇ ἐνεργῶς, ἐν τῷ πλαισίῳ πάντοτε τῆς ἠθικῆς τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν λαόν εἰς τὸν δίκαιον ἀγῶνα τοῦ ἀπὸ ἐθνικῆς καὶ κυρίως ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως. Ἐὰν ἐλάμβανε τὴν πρῶτην θέσιν, ἀφ’ ἐνὸς μὲν θὰ παρουσιάζετο ὡς ἠθικῶς νεκρὰ ἢ ἀναίσθητος, ἐφόσον δὲν θὰ ἀντέδρα εἰς τὴν τόσον ὠμὴν ἀδικίαν, ἀφ’ ἑτέρου δὲ θὰ ἀπεξενουῖτο ἀπὸ τὸν λαόν καὶ δικαίως θὰ ἐχαρακτηρίζετο ὡς περιδεὴς καὶ ἄστοργος. Ἐξ ἀντιθέτου, ἐὰν ἐλάμβανε τὴν δευτέραν θέσιν, θὰ παρουσιάζετο πλήρης ἠθικῆς δυνάμεως καὶ ἀντιδράσεως πρὸς τὴν ἀδικίαν, γεμάτη στοργὴν πρὸς τὸν λαόν καὶ τὸ ἔθνος, καὶ συγχρόνως θὰ εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ συνεχίσῃ καὶ νὰ ἐντείνῃ εἰς τὴν τεταραγμένην αὐτὴν ἐποχὴν τὸ ἱεραποστολικὸν της ἔργον. Εἰς τὴν δευτέραν αὐτὴν περίπτωσιν, δὲν διέφευγε τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἀδελφότητος ὅτι, ἐφόσον ἦτο πολὺ πιθανὸν νὰ νικήσουν οἱ ἰσχυρότατοι ἐχθροὶ τῆς πατρίδος, θὰ ἐξετίθετο εἰς κινδύνους διαλύσεως της, καταστροφῆς τῆς δι’ ἱεραποστολικούς σκοποὺς κτημοσύνης της, διωγμοῦ τῶν μελῶν της κ.λπ. Ἀλλὰ ποτὲ ἕνας τέτοιος ὑπολογισμὸς δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν κάμῃ διστακτικὴν διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός της. Ἐπρεπε νὰ ἔχη ὑπ’ ὄψιν της ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔλεγε ὁ θεολόγος Γρηγόριος, «*κρείσσων πόλεμος ἐπαινετὸς εἰρήνης χωριζούσης Θεοῦ*». Τὸ ἄξιον προσοχῆς εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εἶναι ὅτι ἡ Ἀδελφότης δὲν ἐδίστασεν οὐδ’ ἐπὶ στιγμὴν περὶ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ λάβῃ. Ὁμοφώνως χωρὶς κανένα δισταγμὸν καὶ ἐπιφύλαξιν ἐξέλεξεν ἀμέσως τὸν δρόμον τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς θυσίας. Ἐντύπωσιν δὲ ἔκαμεν ἡ πίστις καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ προϊσταμένου της, π. Σεραφεῖμ.

200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Φέτος τὸν Ἀπρίλιο συμπληρώνονται 200 χρόνια ἀπὸ τὴν ἥρωικὴ Ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου, ποὺ συγκλόνισε τὴν Εὐρώπη καὶ ἀποτέλεσε τὸ ἀπόλυτο σύμβολο τοῦ ξεσηκωμοῦ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ μυστικὸ τῆς μεγαλειώδους αὐτῆς στιγμῆς τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀποκαλύπτεται ρητῶς στὰ *Ἑλληνικὰ Χρονικά*, τὴν πρώτη ἔντυπη ἑλληνικὴ ἐφημερίδα μὲ τακτικὴ κυκλοφορία, ποὺ ἀπὸ τὸ πολιορκούμενο Μεσολόγγι ἔγινε τὸ ἄτυπο δημοσιογραφικὸ ὄργανο τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδας. Διευθυντὴς καὶ συντάκτης τους ὁ Ἑλβετὸς φιλέλληνας Ἰωάννης Ἰάκωβος Μάγερ (1798-1826), φλογερὸς φιλέλληνας, ποὺ εἶχε μάλιστα νυμφευθεῖ Ἑλληνίδα, εἶχε ἀσπασθεῖ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ μοιράσθηκε τὴ μοῖρα τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων, βρίσκοντας τὸν θάνατο στὴν ἥρωικὴ Ἔξοδο. Στὸ φύλλο τῆς 3^{ης} Φεβρουαρίου 1826, μετὰ ἀπὸ μιὰ ἀναδρομὴ στοὺς μῆνες τῆς πολιορκίας καὶ στὶς δοκιμασίες καὶ θυσίες τῶν πολιορκημένων, διαβάζουμε: *«Ὁμως ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸν Χριστὸ καὶ ἡ σταθερὴ μας ἀπόφαση νὰ ζήσουμε χριστιανοὶ ἐλεύθεροὶ ἢ νὰ καθοῦμε ἔκαναν σιδερένια τὰ μπράτσα μας καὶ ὄπλισαν μὲ καρτερία τὶς ψυχές μας. Τὸ ὀχύρωμά μας καταστράφηκε, τὰ σπίτια μας γκρεμίστηκαν, ἀλλὰ ἡ ἔνδοξη σημαία τοῦ Σταυροῦ μένει καὶ κυματίζει πάνω ἀπὸ τὰ ἐρείπια καὶ τοὺς τάφους. Τὰ στήθη μας εἶναι οἱ νέοι προμαχῶνες, καὶ ἡ σταθερὴ μας ἀπόφαση νὰ πεθάνουμε γιὰ τὴν πατρίδα τὸ μόνο μας ὄπλο»*. Ἴδου τὸ μυστικὸ τοῦ Μεσολογγίου!

Η ΦΡΙΚΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Καθὼς ἓνας ἀκόμα πόλεμος σκιάζει τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ πιὸ ὀδυνηρὴ ἴσως διαπίστωση ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ κάνουμε εἶναι ὅτι πλέον φαίνεται νὰ καταρρέει ἀκόμα καὶ ἡ τελευταία δικλείδα ἀσφαλείας ποὺ μᾶς εἶχε ἀπομείνει μπροστὰ στὴ φρίκη. Μέχρι τώρα, ἀκόμα καὶ ὅταν, ἐξαιτίας τῆς τεχνολογικῆς προόδου, ἡ καταστροφὴ καὶ ὁ θάνατος ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πατήματος ἐνὸς κουμποῦ, ἀκόμη καὶ τότε, ἓνας ἄνθρωπος ἦταν πάντα αὐτὸς ποὺ θὰ πατοῦσε τὸ κουμπί. Ἔτσι, ὑπῆρχε πάντα μιὰ δικλείδα ἀσφαλείας: ἡ ἀνθρώπινη συνείδηση. Καὶ ὁ μεγαλύτερος ἐκτροχιασμὸς ἐρχόταν, ὅταν μιὰ πολεμικὴ σύγκρουση παρατεινόταν τόσο, ὥστε ἡ ἀνθρώπινη συνείδηση νὰ ἀμβλυνθεῖ, ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποκτηνωθεῖ, καὶ ἡ δικλείδα ἀσφαλείας νὰ καταρρευθεῖ. Σήμερα ὅμως, ἀκόμα χειρότερα, δὲν χρειάζεται πιὰ νὰ περιμένουμε τὴν ἀποκτίνωση τοῦ ἀνθρώπου. Στὸ νέο πεδίο μάχης, ἀπὸ τὶς πεδιάδες τῆς Οὐκρανίας ὡς τὴ Μέση Ἀνατολή καὶ τὶς χῶρες τοῦ Περσικοῦ, ἡ ἀπόφαση τῆς ἐξόντωσης δὲν περνάει κἄν ἀπὸ τὸ φίλτρο τῆς ἀνθρώπινης συνείδησης. Αὐτόματα ὀπλικά συστήματα, ποὺ κινοῦνται μὲ λογισμικὸ τεχνητῆς νοημοσύνης, ἐπεξεργάζονται ταχύτατα ἀσύλληπτες ποσότητες δεδομένων, ἐντοπίζουν στόχους καὶ προχωροῦν στὴν «ἐξουδετέρωσή» τους. Ἡ «ἐν ψυχρῶ» μαζικὴ ἀφαίρεση τῆς ζωῆς, ὁ ἐφιάλτης τῆς ἀνθρωπότητας, ὅπου κάθε δικλείδα ἀσφαλείας ἔχει καταρρευθεῖ, εἶναι πιὰ ἢ νέα κανονικότητα, μέσα στὴ φρίκη τοῦ νέου πολέμου.

ΕΛΕΝΗ ΓΛΥΚΑΤΖΗ-ΑΡΒΕΛΕΡ

Ἡ πρόσφατη ἐκδημία τῆς βυζαντινολόγου Ἑλένης Γλύκατζη-Ἀρβελέρ, μιᾶς ἀπὸ τὶς ἐμβληματικότερες μορφές τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς διανόησης, ἀποτέλεσε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναδειχθεῖ ἡ πανεπιστημιακὴ τῆς σταδιοδρομία καὶ ἡ παγκόσμια ἀναγνώριση τοῦ ἔργου τῆς, ἐνῶ ἄνθρωποι ποὺ τὴ γνώρισαν ἀπὸ κοντὰ μίλησαν μὲ τὰ πιὸ θερμὰ λόγια καὶ τοὺς μεγαλύτερους ἐπαίνους γιὰ τὴ δυναμικὴ προσωπικότητά τῆς. Ἡ ἐκλιπούσα ὑπῆρξε σίγουρα μιὰ ἀκαδημαϊκὴ διδάσκαλος ἢ ὅποια *«κατόρθωσε νὰ καταστήσει τὸν ἑλληνικὸ ἀκαδημαϊκὸ λόγο ἰσότιμο συνομιλητὴ στὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸ περιβάλλον»*, σύμφωνα μὲ τὴν ἀνακοίνωση τῆς Ἰερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τὸ σημαντικότερο, ὑπερβαίνοντας ἰδεοληψίες, ἀγκυλώσεις καὶ κάθε λογῆς σκοπιμότητες ποὺ «θόλωναν» τὴ ματιὰ μας, πέτυχε νὰ ἀναδιαμορφώσει ριζικὰ τὴν εἰκόνα μας γιὰ τὸ Βυζάντιο. Τὸ Βυζάντιο δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ ἀντιμετωπίζεται ὡς ἓνα «παρακματικὸ» καὶ «ἀνατολιζόν» μόρφωμα στὶς παρυφές τῆς Εὐρώπης, ὅπως κάποτε προσπάθησε νὰ τὸ ἀπαξιώσει ἡ δυτικοκεντρικὴ ἱστοριογραφία, μὲ τοὺς Νεοέλληνες μετὰ τὸ 1821 νὰ λησμονοῦν πρόθυμα –καὶ πολὺ «βολικά»– τὸ Βυζάντιο, ἀρκοῦμενοι νὰ φαντάζονται ἑαυτοὺς συνεχιστὲς τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας καὶ Σπάρτης. Πλέον, ἡ ἑλληνοχριστιανικὴ αὐτοκρατορία τοῦ Βυζαντίου μπορεῖ νὰ γίνεαι ἀντιληπτὴ ὡς αὐτὸ ποὺ πράγματι εἶναι: ὡς ταυτοτικὸ στοιχεῖο ὄχι μόνο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης.

ΤΙ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΜΕ
ΓΙΑ ΤΗ «ΣΑΓΡΑΔΑ ΦΑΜΙΛΙΑ»

Ἡ περίφημη «Σαγράδα Φαμίλια» (Sagrada Familia = Ἁγία Οἰκογένεια) τῆς Βαρκελώνης βαίνει πρὸς τὴν ὀλοκλήρωσή της, 144 χρόνια μετὰ τὴν ἔναρξη τῆς κατασκευῆς τῆς τὸ 1882. Τὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ ἀπαιτήθηκε μοιάζει ὑπερβολικὸ, ἀλλὰ ὡχρὶς μπροστὰ στοὺς σχεδὸν δύο αἰῶνες ποὺ ἀπαιτήθηκαν, γιὰ παράδειγμα, γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων. Καὶ ἐπισήμως πλέον ὁ ὑψηλότερος ναὸς στὸν κόσμο, ἡ «Σαγράδα Φαμίλια» στὶς 10 Ἰουνίου, ἀνήμερα τῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου τοῦ πνευματικοῦ τῆς πατέρα, τοῦ πρωτοποριακοῦ ἀρχιτέκτονα Ἀντόνι Γκαουντί (1852-1926), θὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τοὺς γιγάντιους γερανούς ποὺ τὴν περιβάλλουν. Αὐτὸ ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ξεχνᾶμε εἶναι ὅτι ἡ «Σαγράδα Φαμίλια» δὲν ἀποτελεῖ πρωτίστως μνημεῖο τῆς τεχνικῆς, ἀλλὰ μνημεῖο τῆς πίστεως. Ὁ δημιουργὸς τῆς ἐμπνεόταν ἀπὸ βαθιὰ θρησκευτικὴ πίστη, ἀφοσιωμένος ἰδιαίτερα στὴ λατρεία τῆς Θεοτόκου. Ὅταν μικρὸ παιδί κρυφάκουσε συνομιλία τῶν γονέων του μὲ ἓναν γιατρό, ποὺ τοὺς προετοίμαζε γιὰ τὴν ἀναπόφευκτο θάνατο τοῦ ἀσθενικοῦ παιδιοῦ τους, ἔταξε τὸν ἑαυτό του στὴν ὑπηρεσία τῆς Παρθένου καὶ ἔζησε ἐφεξῆς μέσα σὲ ἐξαντλητικὴ νηστεία καὶ ἄσκησι. Σχεδίασε τὸ ἐμβληματικὸ οἰκοδόμημά του στὴ Βαρκελώνη, ὥστε αὐτὸ νὰ μὴν κάνει ἀπλῶς τὸν πιστὸ νὰ συνειδητοποιεῖ τὴν ἐλαχιστοτήτά του, ὅπως οἱ γοθτικοὶ ναοί, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ὑψώνει στὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἔνωση μὲ τὸν Θεό. Πέρα ἀπὸ τὶς μαθηματικὲς ἐξισώσεις καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ ἐμπνευση, ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ «Σαγράδα Φαμίλια» δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐπίτευγμα τῆς τεχνικῆς· εἶναι πρωτίστως μνημεῖο πίστεως.

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Καρύτσου 14,
105 61 Ἀθήνα